

ΕΤΟΣ Ε'.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 23 Δεκεμβρίου 1902.

ΑΡΙΘ. 24.

Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ὡς τὴν φαιδροτέραν καὶ λαμπροτέραν τῶν ἑορτῶν ἑορτάζομεν. Ὅποια ἱερὰ αἰσθήματα κατακλύζουσι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τὴν καρδίαν παντὸς εὐσεβοῦς! Ὅποια ἱερὰ σκέψεις πληροῦσι τὸν νοῦν παντὸς χριστιανοῦ; Ἐἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναπαρστήσωμεν πάντες εἰς τὴν φαντασίαν ἡμῶν τὴν ἀγίαν καὶ μυστηριώδη ἐκείνην φάτιν τῆς Βηθλεέμ, ἐνθα ἐν τῷ μέσῳ τῆς νεκρικῆς σιγῆς τῆς νυκτός, ἐκ πιωχῆς καὶ ἀσήμου κόρης ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Ὅσον ἀπαθεῖς ἂν ὑποθεσῶμεν, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθανθῶμεν ἐν ἡμῖν ἱερούς τινας παλμούς, ὅταν ἀκούομεν τὸν οὐράνιον ἐκεῖνον ὕμνον. «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία». Καὶ ἕνος θρησκευτικοῦ αἰσθήματος ἂν παραμένῃ, ἐν ἡμῖν δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ συγκινηθῶμεν, ἀκούοντες τοὺς γλυκεῖς ἐκείνους τοῦ ἀγγέλου λόγους πρὸς τοὺς ποιμένας. «Ἰδοῦ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ» ὅτι ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον Σωτὴρ».

Σωτὴρ ἡμῶν ἐτέχθη τῷ ὄντι ἐν τῇ φάτιν. Τὸ μικρὸν καὶ ἀσθενές, τὸ ἐσπαργανωμένον ἐκεῖνο βρέφος ἐγένετο μονάρχης κραταῖος καὶ ἐνδοξος, καὶ τὴν φάτιν τῶν ἀλόγων μετέβαλεν εἰς οἰκουμένην, καὶ ἔστησε διὰ παντὸς τὸν πνευματικὸν του θρόνον καὶ προσκυνεῖται πανταχῶ καὶ λατρεύεται. Σωτὴρ τῶν ἀνθρώπων ἐτέχθη τῷ ὄντι ἐν τῇ φάτιν, διότι ὁ ἐν αὐτῇ γεννηθεὶς ἐφώτισε τὴν ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου καθημέρην ἀνθρωπότητα καὶ ἀπεκάλυψε διδασκαλίαν θείαν, ἣτις κατέχει τὸ μυστήριον νὰ ἐξημερώη καὶ ἐκπολιτίη λαοὺς βαρβάρους καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ἀτόμων καὶ λαῶν. Σωτὴρ τῶν ἀνθρώπων ἐτέχθη ἐν τῇ φάτιν, διότι ὁ ἐν αὐτῇ γεννηθεὶς ἐκήρυξεν εἰς τὸν κόσμον ἐν τῇ τελείᾳ αὐτῆς μορφῇ τὴν περὶ Θεοῦ καὶ ἀθανασίας ἰδέαν, ἐδίδαξεν τὴν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ λατρείαν τοῦ θείου ὄντος, κατέργησε τὸ μεσότοιχον τὸ χωρίζον τοὺς λαοὺς καὶ τὰ ἔθνη ἀπ' ἀλλήλων, καθιέρωσε τὸ δίκαιον τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου καὶ τῆς συνειδήσεως ἔθετο τὰ θεμέλια τῆς παιδείας τοῦ λαοῦ, ἀνύψωσε τὴν γυναικα εἰς τὴν ἐμπρόπευσαν θέσιν, ἀπήλλαξε τὰ τέκνα τῆς αὐθαρεσίας τῶν γονέων, ἐξηγγένισε τὸν οἰκογενειακὸν βίον, συνετέλεσεν εἰς τὴν βαθμιαίαν κατάργησιν τῆς δουλείας καὶ εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῶν σωτηρίων ἀρχῶν τῆς ἰσότητος καὶ ἀδελφότητος, ἐνέπνευσε πανταχοῦ τὸ πνεῦμα τῆς φιλανθρωπίας καὶ τοῦ ἀληθοῦς ἀνθρωπισμοῦ, καὶ ἐγκαταλίπων τὸν τέλειον αὐτοῦ βίον τύπον καὶ ὑπογραμ-

μόν, ἐνέπνευσε νέαν ἠθικὴν δύναμιν καὶ ζωὴν εἰς τὰς κοινωνίας καὶ ἀνέδειξε πρότυπα ἀγνότητος ἀγνωστα ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἰδοῦ διατὶ σύμπας ὁ χριστιανικὸς κόσμος σκιρτᾷ καὶ χαιρεῖ ἐπὶ τῇ γεννήσει τοῦ Σωτῆρος αὐτοῦ, ἐν τοῖς μυχαιαταῖοις δὲ πάσης χριστιανικῆς καρδίας ἀνηχεῖ ὁ οὐράνιος ἐκεῖνος ὕμνος: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Ἄλλ' ὅ,τι χαρακτηρίζει κυρίως τὴν θρησκείαν τοῦ ἐν φάτιν γεννηθέντος, εἶνε ἡ ἀγάπη, τὴν ὁποίαν ἐξήπλωσεν εἰς τὸν κόσμον καὶ διὰ τῆς ὁποίας μετεβλήθη τῆς γῆς τὸ πρόσωπον. Ἡ ἀγάπη αὕτη, ἣτις ἐνεσαρκώθη ἐν τῷ ἐν φάτιν γεννηθέντι, ἐγένετο τὸ σύμβολον πάσης ἀναπτύξεως καὶ προόδου. Διότι ἠθικὴ τάξις ἄνευ ἀγάπης εἶναι τι ἐπίσης ἀδύνατον, ὡς ἀδύνατος εἶναι ἡ κοινωνικὴ τάξις ἄνευ νόμων. Ὁ ἐπιχειρῶν νὰ καταβάλλῃ ἠθικῶς τὸν ἀνθρώπον, πρὶν μεταβάλλῃ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐπιχειρεῖ τι ἀκατόρθωτον, ματαιοπονεῖ. Ἡ καρδία εἶναι τὸ κέντρον τῆς ζωῆς. Ἐν τῇ καρδίᾳ ὑπάρχει ἡ ἀναγεννητικὴ δύναμις. Ἐκρίζωσατε ἐκ τῆς καρδίας τὸν ἐγωϊσμόν καὶ τὴν ἰδιοτελείαν, καταπνίξατε ἐν αὐτῇ τὰς κακὰς ἕξεις καὶ τάσεις, μεταβάλετε τὴν καρδίαν, καὶ ἀνακαινίσατε τὴν ἀνθρωπότητα. Διὰ τοῦτο ὁ ἐν φάτιν γεννηθεὶς, ἡ προσωποποίησις αὕτη τῆς ἀγάπης ἀνεκαίνισε καὶ ἀνέπλασε τὴν ἀνθρωπότητα· διότι ἐνεφύσησεν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν τὴν ἀγάπην, τὸν κυριώτατον τοῦτον μοχλὸν παντὸς εὐγενοῦς καὶ γενναίου, τὴν βίαν ταύτην καὶ τὸ θεμέλιον πάσης ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως.

Ἐκ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ἀπέρρευσαν πάντα τὰ ἀγαθὰ τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Ἐκ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης προήλθεν ἡ δύναμις πρὸς πᾶσαν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ζωὴν, πρὸς ἐπιτέλειαν παντὸς ὅ,τι μέγα καὶ ἔσοχον. Ἡ ἀγάπη αὕτη ἔφερε τὸν αἰῶνα τοῦ ἀληθοῦς ἀνθρωπισμοῦ, καὶ δικαίως ἐκλήθη διὰ τοῦτο ἡ θρησκεία τοῦ ἐν φάτιν γεννηθέντος, ἡ θρησκεία τῆς ἀγάπης, ἡ θρησκεία τῆς ἀνθρωπότητος.

Εἶθε ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ ν' ἀνατείλῃ ἡμέρα ἀληθοῦς σωτηρίας διὰ τὰς τεταραγμένας συνειδήσεις, διὰ τοὺς σιενάζοντας ὑπὸ τὸν βαρὺν τῆς κακίας ζυγόν! Εἶθε ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ ν' ἀνατείλῃ ἡμέρα εἰρήνης καὶ καταλλαγῆς καὶ διὰ τὰ ἄτομα καὶ διὰ τὰς κοινωνίας! Εἶθε ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ νὰ διαθερμάνῃ μάλιστα κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τὸ πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας, καὶ πένητες μετὰ πλουσίων καὶ κλαίοντες μετὰ χαϊρόντων ἐν χαρᾷ ν' ἀραφωνήσωσιν. Ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον Σωτὴρ.

Ἰγνάτιος Μοσχάκης

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ὁ Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς Ζανσσὲν ἐδημοσίευσεν ὡραιότατον ἄρθρον περὶ «Ἐπιστήμης καὶ Ποιήσεως» εἰς τὸ ὁποῖον λέγει :

Ἐπιστήμη καὶ ποίησις ! Ἴδου δύο λέξεις παρουσιάζουσαι τὰς δύο μεγαλειτέρας ἴσως ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπίνης μεγαλοφυίας.

Ἄλλ' αἱ δύο αὗται ἀθάνατοι κόραι, εἶνε ἄρα γε προσωρισμένοι νὰ μείνωσι χωρισμένοι, ζηλότυποι, καὶ πολέμιοι ἀκόμη;

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ ἐπιστημονικὴ ἰδέα, ὑπὸ τὴν σημερινὴν αὐτῆς σημασίαν, μήτε νὰ ὑπάρξῃ ἠδύνατο. Οἱ τότε ἄνθρωποι μᾶς περιέγραψαν τὰς ἐντυπώσεις των ἐκ τῶν καλλιτεχνημάτων τῆς φύσεως. Αἱ ἐντυπώσεις αὗται ἐγέννησαν τὴν ποίησιν.

Ἡ ποίησις τότε ἦτο τὸ πᾶν καὶ ὤφειλε νὰ εἶνε τὸ πᾶν. Τὸ πρῶτον αἴσθημα τοῦ ἀνθρώπου, προσωρισμένου νὰ ἀπολαύῃ τῶν δώρων καὶ τῶν καλλονῶν αἱ ὁποῖαι τὸν ποριεκύκλουν ἔπρεπε νὰ εἶνε ἓν αἴσθημα θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης. Ἡ ποίησις ἦτο τότε ἡ μόνη καταλληλὸς νὰ ἐκφράσῃ τὸ αἴσθημα τοῦτο.

Οὕτω πᾶσαι αἱ μεγάλοι ἐκδηλώσεις τῆς φύσεως ἀνέδειξαν τὴν θεῖαν ἐπέμβασιν. Πάντα τὰ φαινόμενα ἐξηρτῶντο ἐκ μιᾶς θεότητος ἡ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ἐξυμνῆται καὶ νὰ παρακλήθῃ διὰ νὰ καθίσταται εὐμενής.

Ἐπρεπε νὰ παρέλθωσιν αἰῶνες ἕως οὗτο ὁ πολιτισμὸς διέλθῃ ἐκ τῆς ποιητικῆς καὶ θεολογικῆς χώρας τῶν Ἰνδῶν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν καὶ Αἴγυπτον καὶ τέλος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα παραστῶμεν εἰς τὴν γέννησιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἰδέας.

Ἡ ἐπιστήμη λοιπὸν ἐγεννήθη ἐν Ἀσσυρίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μόνον τὴν μεθοδικὴν παρατήρησιν τῶν ἀστρονομικῶν φαινομένων, ἧτις εἶχε σκοπὸν τὴν πρόγνωσιν τῆς ἐπαναλήψεως. Ἐὰν ὅμως ζητοῦμεν τὸ ἀληθὲς ἐπιστημονικὸν πνεῦμα τὸ ἐξετάζον τὰ φαινόμενα διὰ νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὰ αἴτια, τοῦτο μόνον ἐν Ἑλλάδι τὸ εὐρίσκομεν.

ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην ἡ Ἑλλάς εἶνε ἀξία θαυμασμοῦ.

Ἄς ἀναγνωρίσωμεν προσέτι ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχον προσέτι ζωηρὸν τὸ αἴσθημα τῆς καλλονῆς καὶ τῆς ποιήσεως, τὰς ὁποῖας ἡ ἐπιστήμη εἶχεν ἐν ἑαυτῇ. Ὁ Πυθαγόρας ἐδίδασκεν ὅτι πάντα τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως ὑπόκεινται εἰς τὸν νόμον τῶν ἀριθμῶν. Ὁ Ἡλάτων ἐνθουσιασμένος ἐκ τῆς ὡραίας ἐξελιζέως τῶν γεωμετρικῶν ἀληθειῶν ἔγραψε τό : «Μηδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίτω». Διὰ τοῦτου δὲν ἐννοεῖ τὴν χρησιμότητα τῆς γεωμετρίας, ἀλλὰ τὴν καλλονὴν αὐτῆς. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἀνέλθωμεν μέχρι τῶν Ἑλλήνων ἐὰν θέλωμεν νὰ εὐρωμεν τὸ ἀναμφισβήτητον αἴσθημα τῆς ἐνώσεως τῆς ἐπιστήμης μετὰ τῆς ποιήσεως. Ἡ ἑλληνικὴ μεγαλοφυία, ἡ τόσον εὐπλαστός, τόσον ἐμβαθύνουσα καὶ ἐκτεταμένη, ἐγεννήθη διὰ νὰ τὴν μαντεύσῃ καὶ τὴν αἰσθανθῇ τελείως.

Ἄλλὰ μετὰ τὴν Ἑλλάδα ἀνάγκη ν' ἀναμεινωμεν μέ-

χρι τῆς ἀναγεννήσεως διὰ νὰ ἐπανεύρωμεν τὴν ἐνωσιν τῶν δύο τούτων ἀθανάτων ἀδελφῶν. Ἐντούτοις δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν φιλοσόφους τινὰς καὶ ποιητὰς Ῥωμαίους ὡς ὁ Κικέρων, ὅστις μᾶς ἀφῆκε τὸ θαυμάσιον ὄνειρον τοῦ Σκιπίωνος. Ἐν τούτῳ αἱ ἐπὶ τοῦ ἀστρονομικοῦ συστήματος ἰδέαι περιβάλλονται ὑπὸ τῆς ὑψηλοτέρας ποιήσεως. Κατόπιν ὁ Κέπλερος, ὁ Γαλιλαῖος, ὁ Καρτέσιος καὶ ἔπειτα ὁ Νεύτων, ὁ Λάιπνιτζ. Πάντες μεγαλοφυίαι, τῶν ὁποίων τὰ ἔργα ἀποπνέουν ποίησιν διὰ τοῦ μεγέθους τῶν ἀρμονιῶν, τὰς ὁποῖας ἀποκαλύπτουσι. Ὁ Κέπλερος μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν θαυμασιῶν νόμων του ἀνεφώνει :

— Τίς θὰ μ' ἐννοήσῃ ! Ἄλλὰ τί σημαίνει, θὰ ἀναμείνω. Ὁ Θεὸς ἀνέμενε ἐπὶ ἐξ χιλιάδας ἔτη ἕως οὗτο ἀποκτήσῃ ἓνα θαυμαστὴν τοῦ ἔργου του.

Ἴδου ὁ ἐνθουσιασμὸς τῆς μεγαλοφυίας πρὸ τῶν ἀρμονιῶν τῶν μεγάλων ἀνακαλύψεων. Ὁ Κέπλερος θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ ἐξοχώτερος ἀντιπρόσωπος τῆς ἐπιστημονικῆς μεγαλοφυίας τῆς ἠνωμένης μετὰ τῆς ὑψίστης ποιήσεως.

Τὸ ὄνομα τοῦ Κεπλέρου μοῦ ὑπενθυμίζει ἓνα μέγαν φίλον μου, τὸν θαυμάσιον Γκουνῶ.

Ὁ Γκουνῶ μοῦ ἐζήτησε νὰ τὸν διδάξω ὀλίγην ἀστρονομίαν. Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν τοῦ ἐξήγουν τοὺς νόμους τοῦ Κεπλέρου ὁ Γκουνῶ ἀνέκραξεν αἰφνιδίως :

— ὦ ! πόσον εἶνε ὡραῖον ! καὶ δάκρυα ἀνεφάνησαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του.

Ἴδου ὁ σύνδεσμος τῆς Ἐπιστήμης καὶ Ποιήσεως διακηρυσσόμενος ὑπὸ ἐνὸς μεγάλου μουσικοῦ, ὅστις ἦτο ποιητὴς εἰς τὴν τέχνην του.

Ἡ ἡ Ἐπιστήμη κληθῆ ποίησις ἀνάγκη νὰ προχωρήσῃ ἀρκετὰ, ἀνάγκη νὰ δύναται νὰ προσφέρῃ μίαν ὡραίαν ἐξέλιξιν ἀληθειῶν. Ἡ καλλονὴ ἀναδύεται ἀφ' ἑαυτῆς ἐκ παντός ἔργου τελείου· διότι ὑπάρχει μυστικὴ σχέση μετὰ τῆς τελειότητος ἐνὸς ὄργανου καὶ τῆς καλλονῆς του.

Ἄλλ' ἐὰν πᾶσαι αἱ ἐπιστήμαι μαρτυροῦσι τὸν σύνδεσμον τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Ποιήσεως, ἅς ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ Ἀστρονομία εἶνε ἐκείνη ἧτις ἀναδεικνύει τὸν σύνδεσμον τοῦτον ἐν ὅλῃ του τῇ μεγαλοπρεπείᾳ.

Πράγματι μήπως δὲν ὑπάρχει ὑπερτάτη ποίησις εἰς τὸ θέαμα τοῦ Σύμπαντος ὅπερ ἀπεκαλύφθη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας διὰ μεθόδων καὶ ἀποκαλύψεων, αἵτινες συγγέουσι τὸ πνεῦμα ; Οὕτως ἡ οὐράνιος μηχανικὴ ἐπιτρέπει νὰ ζυγίσωμεν τοὺς ἀστέρας καὶ νὰ παρακολουθῶμεν τὰς κινήσεις των. Τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, δὲν θὰ ὑπάρχωσι μετ' ὀλίγον διὰ τὸν ἀστρονόμον.

Ἐξ ἄλλου ἡ θαυμασιὰ φασμασκοπικὴ ἀνάλυσις μᾶς δίδει τὴν χημικὴν σύστασιν τῶν ἀστέρων, οἵτινες κείνται εἰς τὰ βᾶθη τοῦ ἀπείρου, ὡς ἐὰν ἦσαν ἐντὸς τῶν χειρῶν μας ! Ἐν τούτου δύναμαι νὰ ἀναφωνήσω :

— ὦ ἀστὴρ ! στείλῃ μου μίαν ἀκτίνά σου διὰ νὰ γράψω τὴν ἱστορίαν σου. Μάλιστα, τὸ Σύμπαν ἀπεκα-

λύθη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας καὶ μᾶς δεικνύει τὰ ὑψίστα θαύματα. Κόσμοι γεννῶνται ἐκ νεφελαιδῶν, ἀναπτύσσονται καὶ θνήσκουσι διὰ νὰ παραγάγῃσι νέας καὶ ἀκαταπαύστους ἐξελιζέσεις εἰς τὸ ἄπειρον τοῦ διαστήματος καὶ τοῦ χρόνου.

Ἡ ποίησις τοῦ μέλλοντος, ἡ κατ' ἐξοχὴν ὑψίστη ποίησις, θὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ἐπιστήμη εἶνε ἐκείνη ἧτις περιέχει τὴν ποίησιν τοῦ μέλλοντος. Ἐξέλθετε ἐκ τοῦ στενοῦ θεάτρου, τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν Γῆν, καὶ κηριεύσατε τὸ Σύμπαν. Ἐὰν ὁ θαυμασμὸς τοῦ γῆινου κόσμου προῦκάλεισε τόσας θαυμασίας ἐμπνεύσεις ποιητικὰς καὶ φιλοσοφικὰς, τί θὰ προκύψῃ ἐξ ὀλοκλήρου τοῦ Σύμπαντος μετὰ τῶν θεαμάτων του, τῶν νόμων, καὶ τῶν ἀρμονιῶν του, ἐκτυλισσομένου ἐνώπιον ἡμῶν;

Ἀνάγκη νὰ λεχθῇ ὑψηλοφώνως ἡ ποίησις θὰ μετασχηματισθῇ. Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ θὰ ἀνυψωθῇ τότε εἰς τὰ ὕψη, τὰ ὁποῖα θὰ τῇ χορηγήσῃσι τὸ αἶσθημα ἀξίας ἠθικῆς ὅπως νέας.

Περατῶν ἐνταῦθα, ἀναγκαῖον θεωρῶ νὰ μεταβάλλω τὸν τίτλον μου καὶ ἀντὶ νὰ εἶπω Ἐπιστήμη καὶ Ποίησις, θὰ λέγω ἡ Ποίησις τοῦ μέλλοντος διὰ τῆς Ἐπιστήμης.

Ἐχω πεποιθήσιν ὅτι ἡ βεβαίωσις αὕτη θὰ καταστῇ μετ' ὀλίγον φαινή ἀλήθεια.

ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΑ

ΠΕΘΑΜΕΝΟ ΑΣΤΕΡΙ

Ρώτησα τ' ἀχνὸ τ' ἀστέρι

Ποῦ κολάει ἀργὰ καὶ σβύνει

— Ποῦ ἔνε τὸ κακὸ τὸ χέρι,

Ποῦ νὰ ζήσης δὲν σ' ἀφίνει ;

— Εἴμ' ἡ Ἑλπίδα, λέει τ' ἀστέρι

Ποῦ μέσ' ἔς τὴν ψυχὴ σου ἐξοῦσε

Καὶ μὲ ἐσβυσε τὸ χέρι

Ποῦ ἔλεγε πῶς σ' ἀγαποῦσε.

ΤΡΕΛΛΗ

Τρελλὴ θὰ γείνω, ὡς ἐκεῖ κάτω θὰ ξεπλέξω

Τὰ μαῦρά μου ὀλόγουρα μαλλιά,

Καὶ μὲ τῆς μαῦρὸς τοὺς κλωστὲς θὰ νὰ πλέξω

Δίχτυα σφιχτά, δίχτυα τρελλά.

Καὶ μὲ τὴ μαύρη του σκέπη θὰ σὲ θαμπώσω

Κάθε σου γι' ἄλλῃνε συλλογισμό,

Καὶ μέσ' ἔς τὰ δίχτυα τὴν ἀγάπη μουθ' ἀπλώσω

Γιὰ δόλωμα τρελλό, τρελλό.

Τρελλὴ θὰ γείνω καὶ γιὰ σὲ θὰ ζωγραφίσω

Ζωὴ μὲ χρώματα φανταστικά

Γιὰ σὲ μὲ λόγια τὴ Ζωὴ θὰ τραγουδήσω

Λόγια γλυκά, λόγια τρελλά.

Κι' ὅταν ἐσὺ γλυκὰ ἔς τὸ δίχτυ μου θὰ πέσης,
Τὸ γέλιο, τὴ χαρὰ θὰ τραγουδήσης,
Καὶ μέσ' ἔς τὸ δίχτυ τὴν καρδιά σου θὰ τὴν δέσης
Κι' ἐκεῖ, τρελλὸς θὰ κοιμηθῆς.

Αἰμυλία Κούρτελν

B. BJOERNSON

Ἡ χιονοσκεπὴς χώρα τῶν γραφικωτάτων Φιόρδ καὶ τῶν ἀχανῶν δασῶν εἰς τὰ ὁποῖα προσπίπτον τὸ βόρειον σέλας προσδίδει φαντασμαγορικὴν καὶ μαγικὴν τινα θέαν ἡ χώρα τῶν οὐρανομήκων Σκανδιναυικῶν Ἄλπεων, ἐώρτασε σύμπασα τὴν προπαρελθοῦσαν ἐβδομάδα, ὡς ἐθνικὴν ἑορτήν, τὴν ἐβδομηκοστὴν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως ἐνὸς τῶν μεγαλειτέρων αὐτῆς τέκνων, τοῦ Bjoernson, μεγάλου πατριώτου καὶ ἐξόχου δραματικοῦ συγγραφέως καὶ ποιητοῦ.

Οἱ μεγάλοι ἄνδρες καὶ οἱ ἐξοχοὶ νόες δὲν ἔχουσιν ὠρισμένην πατρίδα ταύτην ἢ ἐκείνην, ἀνήκουσιν εἰς σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα, τῆς πατρίδος των καυχωμένης μόνον καὶ ὑπερηφανευομένης, ὅτι ἐν αὐτῇ τὸ πρῶτον εἶδον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Διὰ τοῦτο καὶ σύμπας ὁ εὐρωπαϊκὸς κόσμος συμμετέσχε τῆς ἑορτῆς ταύτης, πλείστα δὲ ὅσα ἄρθρα καὶ πραγματεῖαι, βιογραφίαι καὶ ἀνέκδοτα ἐδημοσιεύθησαν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπετείου τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, ὅστις δικαίως καὶ εὐφυῶς ἐπωνομάσθη ὁ Οὐγκὼ τοῦ Βερρᾶ.

Ὁ Bjoernson ἐγεννήθη τῷ 1832 ἐν Quinkne (Oesterdal) τῇ 8 Δεκεμβρίου σπουδάσας ἐν Χριστιανίᾳ. Ἀνέκδοτόν τι τοῦ νεανικοῦ αὐτοῦ βίου χαρκατηρίζει κάλλιστα τὸν ἄνδρα, ὡς καὶ τὸν καθόλου σκοπὸν τοῦ βίου του, τὸν ὁποῖον ἔκτοτε προσεπάθησε νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ πραγματοποιήσῃ.

Ὅταν ὁ νεαρὸς ἐπαρχιώτης προσῆλθε νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Χριστιανίας καὶ ἠρωτήθη παρὰ τοῦ Πρυτάνεως :

α— Εἰς ποῖον κλάδον θέλεις νὰ ἐπιδοθῆς ; κ

α— Εἰς τὸν κλάδον ἐκείνον, ἀπήντησεν ὁ Bjoernson μετὰ θάρρους καὶ συγκινήσεως, ὁ ὁποῖος θὰ ἀναδείξῃ τὴν πατρίδα μου μεγάλην καὶ ἐλευθεράν.

Ἐκτοτε ὁ Bjoernson ἐτήρησε τὸν λόγον του τοῦτον δραττόμενος πάσης εὐκαιρίας ὅπως ἴδῃ ἐδραιούμενον τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του.

Καθ' ὃν χρόνον ἐγεννήθη ὁ Bjoernson ἡ πατρίς του διτέλει ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἐπιτροπὴν τῆς Δανίας.

Ἡ ἀρχαία Νορβηγικὴ γλῶσσα, ἡ Σκανδιναυικὴ, ἀπὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου ἤδη αἰῶνος εἶχεν ἀντικατασταθῆ διὰ τῆς Δανικῆς. Φιλολογία, Ποίησις, Θεάτρον, τὰ πάντα ἦσαν Δανικῆς προελεύσεως.

Διὰ τῆς εἰρήνης τῆς Calmar τῷ 1397 καθιερούτο ὁμοσπονδία τῶν τριῶν Σκανδιναυικῶν χωρῶν, Δανίας, Νορβηγίας καὶ Σουηδίας. Ἄλλ' ἡ ὁμοσπονδία αὕτη δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ, ἀπὸ τῆς διαλύσεως δὲ τῆς ἐνώσεως

ταύτης ἡ Νορβηγία ἀπέβη μία Δανικὴ ἐπαρχία, μέχρι τοῦ 1814, ὅτε διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Κιέλου ἠνώθη μετὰ τῆς Σουηδίας.

Ἄλλὰ εἰς τὴν ἔνωσιν ταύτην δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπαυαυθῆ ὁ μέγας πατριώτης. Ἦθελε τελείαν ἀνεξαρτησίαν τῆς πατρίδος του καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἔθετο ὡς σκοπὸν τοῦ βίου του.

Τόσος ἦτο ὁ ἐνθουσιασμός του καὶ τόσος ὁ φανατικὸς πόλεμος τὸν ὁποῖον διεξήγαγε κατὰ τῆς Σουηδίας, ὥστε δὲν ἀπετόλμησε καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα τῆς Σουηδίας νὰ προσκάλῃ εἰς μονομαχίαν, Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ μονομαχία δὲν ἐγένετο καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἐκπατρισθῆ φεύγων εἰς Ἀμερικὴν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλλίαν, γενόμενος ἐνθουσιωδῶς δεκτός, ὡς λαβὼν λίαν ἐνεργὸν μέρος ὑπὲρ τῶν Γάλλων κατὰ τὸν Γαλλο-γερμανικὸν πόλεμον.

Ἡ μερικὴ ἀνεξαρτησία τῆς Νορβηγίας καὶ ἡ αὐτονομία τὸ πλεῖστον ὀφείλεται εἰς τοὺς ἀτρότους κόπους καὶ ἐνεργείας τοῦ Bjoernson. Διὰ τοῦτο διττῶς εἶναι ἀξιὸς θαυμασμοῦ ὁ ἀνὴρ, καὶ ὡς μέγας πατριώτης καὶ ὡς μέγας ἀναμορφωτὴς τῆς Νορβηγικῆς Φιλολογίας συνεχίζων τὸ ἔργον τῶν Βεργελάνδ (1808—1845) καὶ Βελχάβεν (1807—1873) τῶν πρώτων ἰδρυτῶν τῆς ἐθνικῆς ἀπὸ τῶν φιλολογίας.

Τὸ Νορβηγικὸν θέατρον εἶναι δημιούργημα ἰδικόν του. Ὅτε μάλιστα διεδέχθη τὸν Ἴψεν ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Χριστιανίας ὡς διευθυντῆς, τότε πλέον εἰργάσθη δι' ὄλων του τῶν δυνάμεων, πρὸς δημιουργίαν ἐθνικοῦ θεάτρον, ἀντικαταστήσας δι' αὐτοῦ τὸ τέως δεσπύζον Δανικόν.

Ἡ C Bjoernson μετὰ τοῦ Ἴψεν τοῦ φιλολογικοῦ του ἀντιπάλου, ἀποτελεῖ τὴν λαμπροτέραν πνευματικὴν ξυνοριδα τοῦ Νορβηγικοῦ θεάτρον καὶ ἐν γένει τῆς Νορβηγικῆς φιλολογίας. Οὐχὶ συμβολιστὴς ὅπως ὁ Ἴψεν, ἀλλὰ αἰσιόδοξος καὶ μετ' ὑπερηφάνου τόλμης παρουσιάζει εἰς τὰ κοινωνικά του δράματα ζητήματα οὐχὶ περιπλέκων αὐτὰ καὶ καταλείπων ἄλυτα, ὡς ὁ Ἴψεν, ἀλλὰ λύων αὐτὰ μετὰ λογισμοῦ καὶ γενναιότητος οὐ τῆς τυχούσης.

Ἡ λύσις τῶν δραμάτων του γίνεται ἀβίαστος καὶ ὑπὸ τὸ κράτος πάντοτε αὐστηρᾶς καὶ λογικῆς ἠθικῆς.

Ἡ χρεωκοπία, — Τὸ χειρόκτιον, — Ὁ βασιλεὺς, — Ἡ Ζεονάρδα, — Τὸ ὑπεράνθρωπον, — Τὸ Λαμπορέμους καὶ τόσα ἄλλα κατέστησαν αὐτὸν γνωστότατον ἐν ὀλιγίστῳ χρονικῷ διαστήματι, ἀνοίξαντα εἰς αὐτὸν ἐπιζήλον θέσιν οὐ μόνον ἐν τῇ πατρίδι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παγκοσμίῳ φιλολογίᾳ.

Εἰς ἅπαντα τὰ θεάτρα τῆς δυτικῆς καὶ βορείου Εὐρώπης τὰ δράματά του κατέχουσι τιμητικωτάτην θέσιν ἐν τοῖς ποικίλοις δραματολογίαις καὶ παίζονται μετὰ καταπληκτικῆς ἐπιτυχίας.

Τοιοῦτος ὁ ἀνὴρ, δι' ὀλίγων, τοῦ ὁποῖου τὴν 70ὴν ἐπέτειον ἐορτάζει ἡ Νορβηγία καὶ μετ' αὐτῆς σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος.

Ἡ «Ἀττικὴ Ἴρις» μετὰ χαρᾶς συμμετέχει τῆς πνευματικῆς ταύτης ἐορτῆς ἀποτίουσα καὶ αὕτη μικρὸν φόρον θαυμασμοῦ εἰς ἓνα τῶν μεγαλειτέρων αὐτῆς τέκνων, τὸν μέγαν πατριώτην καὶ ἐξοχὸν ἀναμορφωτὴν τῆς Νορβηγικῆς φιλολογίας.

Ἀχιλλεὺς Θ. Σαμοθράκης

ΤΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΤΟΥ ΣΑΡΣΑΙ

Εἰς τὴν σχολὴν τῶν δημοσιογράφων ἐν Παρισίοις ὁ Βρισὼν, ὁ γαμβρὸς τοῦ Σαρσαι, κάμνει σειρὰν διαλέξεων περὶ τοῦ περιφήμου καὶ καλοκαγάρθου κριτικοῦ.

Περιγράφων τὴν νεότητα τοῦ Σαρσαι, ἀνέφερε διάφορα ἀνεκδοτὰ σχετικὰ μετὰ τὴν πτώχισιν ἢ ὁποῖα ἐμάστιζε αὐτὸν κατὰ τὴν νεότητά του. Ἐπὶ δύο ἔτη σχεδὸν δὲν κατώρθωσε νὰ ὑπάγῃ εἰς καμμίαν τελετὴν καὶ κανὲν θέαμα, ἔνεκεν ἐλλείψεως ὑψηλοῦ πίλου. Εἰς μάτην ἔγραφεν εἰς τὸν πατέρα του νὰ τοῦ στείλῃ τὸ ναπολεόνιον, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἀγορὰν καπέλλου.

Μίαν ἡμέραν ἐπὶ τέλους ὁ φίλος τοῦ Ἀμποῦ τὸν προσεκάλεσε εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ὅπου εἶχε δύο προσκλητήρια διὰ τὴν τελετὴν τοῦ βραβείου Μοντυῶν. Ὁ Σαρσαι, ὅστις κατετρώχετο ἀπὸ μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ ὑπάγῃ, δὲν τὸ κατώρθωσε μολαταῦτα ἔνεκεν τοῦ πίλου του, τὸν ὁποῖον περιγράφει εἰς τὸν πατέρα του ὡς ἐξῆς:

«Εἰς τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον σηνήθως ὑπάρχει μία ταινία, αἱ τρίχες τοῦ πίλου μου ἔχουν ἀνορθωθῆ, εἰς δὲ τὸ μέσον τοῦ πίλου μία κηλὶς λευκὴ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν εὐρύνεται ἀπελπιστικῶς».

Ἐπὶ τέλους ἡ τελετὴ ἔγεινε καὶ ὁ Σαρσαι καὶ ὁ πῖλός του ἔμειναν κατ' οἶκον.

Τὴν ἐπομένην ὅμως ὁ Γάλλος κριτικὸς ἀπηύθυνε τελεσίγραφον εἰς τὸν πατέρα του νὰ ἔλθῃ ἐσπευσμένως, διότι εἶχε μεγάλην ἀνάγκην αὐτοῦ. Καὶ ὅταν τρομαγμένος ὁ πατὴρ ἔφθασεν ἐκ τῆς ἐπαρχίας του χωρὶς λέξιν ὁ Σαρσαι τὸν ἔσυρεν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς ἓνα πιλοπωλεῖον, ὅπου ὁ πατὴρ ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύψῃ ἐπὶ τέλους.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

*Χριστούγεννα, πρωτόγεννα, μεγάλης γέννας ὄρα,
καὶ τὸν ἀστὲρ ἀκολουθοῦν οἱ μάγοι μετὰ τὰ δῶρα,
κι' ἓνας βαρὺς ἀντίλαλος ὡς ἐδῶ πέρα φθάνει
κι' ἀπὸ σπηλαίων μακρονῶν καὶ βράχων ἀπορρογῶν
ἔς τοὺς ἄλλους σμύρνα καὶ χρυσὸς κι' ἀλόη καὶ λιβάνι,
καὶ ἔς τοὺς Μεσσίας τῶν Ρωμηῶν ἢ φάτην τῶν ἀλόγων.*

Γ. Σουφῆς

— Ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁ κύριος;

— Αὐτὸς εἶνε ὁ ἄντρας τῆς περιφήμου κυρίας Τρακατράκα.

— Καὶ τί ἦταν πρὶν παντρευτῆ;

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΤΟΥ 1821

(Συνέχεια προηγούμενου φύλλου)

— Πρὸ μικροῦ, εἶπον, διακόψας τὸν γέροντα, σχεδὸν μετὰ κατελογίσαστε ὅτι ἐλάλησα βιαίως πως, ἀναμίξας πολλά. Νομίζω, ὅτι παρ' ὀλίγον νὰ ὑποπέσητε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸ αὐτὸ ἀμάρτημα, ἐὰν τοιοῦτον δύναται νὰ θεωρηθῆ ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ λόγου, ἐξαιρέτως εἰς λαὸν θερμόν, οἷος εἴμεθα οἱ Ἕλληνες.

— Κατὰ παράβασιν τῶν ἔξων καὶ τῆς ἡλικίας μου ἐλάλησα πρὸ μικροῦ μετὰ τινος ὀρμῆς, δικαίως ἐλπίζω, ἀπήντησεν ὁ ἐρημίτης. Ὅταν ἀναλογίζωμαι τὸ τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὑπὲρ τοῦ σφριγῶντος τούτου τόπου ἡ βρασιλεία, καὶ τί στοιχειωδῶς ἐθνικὸν δὲν ἐπραξε, καταλαμβάνομαι ὑπὸ ἀπογοητεύσεως, καὶ σχεδὸν ἀποκαρτερῶ ἐγὼ, ὁ ἐπταετίαν ὄλην ἀγωνιθεὶς κατὰ τῶν βαρβάρων δεσποτῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ μακροῦς πρὸ τούτου ἐνιαυτοῦ παλαίσας κατὰ τῆς ἄλλης φοβερᾶς τυραννίας, τῆς τοῦ ἠθικοῦ σκότους καὶ τῆς ἀμαθείας.

Δὲν σ' εἶπον ἔτι τίς εἶμαι, νέε μου φίλε. Μετὰ θεωρεῖς ἐκπεπληγμένος. Νομίζεις ἴσως ὅτι θ' ἀκούσης ἐκπληκτικὴν τινα ἀφήγησιν, ὅτι ἴστασαι πρὸ ὄντος θαυμαστοῦ, μυστηριώδους, ἵνα μεταχειρισθῶ αὐτάς σου τὰς φράσεις. Οὐδαμῶς. Εἶμαι στρατιώτης τῆς μεγάλης τοῦ 1821 ἐπαναστάσεως καὶ διδάσκαλος ἀπόστολος τοῦ λόγου, ἐργασθεὶς, ἔσχατος ἐγὼ, ὅπως παρασκευάσω τὸ ἔδαφος, ἐν ᾧ ἐπρόκειτο νὰ πέσῃ τὸ ἄγιον τοῦ λόγου καὶ τῆς ἐλευθερίας σπέρμα. Ἡ μαρτυρικὴ Χίος, αἱ Κυδωνίαι, τὰ Ἰωάννινα καὶ τὸ Βυζάντιον αὐτὸ, ὁ πόθος οὗτος, ὁ πολιτικὸς ἀστὴρ, ὁ παλμὸς τοῦ Γένους καὶ ὁ σκοπός, ἠκούσαν τὴν διδασκαλίαν μου. Ὡς χρόνοι διωγμοῦ ἀπηνούης. ἀλλὰ καὶ ἐργασίας ἐνθέρμου, καὶ πίστεως ἀκραδάντου, καὶ ἐλπίδων χρυσῶν! Γνωρίζετε σεις τί ὑπέστησαν οἱ πάπποι καὶ οἱ γονεῖς σας, ἐργαζόμενοι τὸν καλὸν ἀγῶνα, μοχθοῦντες ἵνα παρασκευάσωσιν εἰς σᾶς πατρίδα ἐλευθεράν, καὶ ἐτοιμάσωσι τὸ πα σῶν, ἀφ' οὗ, ἐν ἀσφαλεῖ ἀρμώμενοι σεις οἱ νεώτεροι, νὰ συνεχίσητε τὸ ἔργον τῆς ἐθνικῆς ἀπολυτρώσεως; Γνωρίζετε εἰς ποίας ὑπογείους κρύπτας ἐκρυπτόμεθα τὰς νύκτας, φεύγοντες τῶν τυράννων τοὺς διωγμούς, καὶ ἐκεῖ, τρέμοντες ἐκ τοῦ ψύχους, ἀλλὰ θερμοὶ τὸ αἶσθημα ἐξηγγέλλομεν τὴν μεγάλην καὶ προσεχῆ ἡμέραν τῆς ἐθνικῆς ἀναστάσεως; Γνωρίζετε σεις, οἱ μὴ ἀγωνισθέντες, οἱ εὐρόντες ἐτοιμὴν τὴν τράπεζαν καὶ ἀνενοχλήτως εὐωχοῦμενοι χωρὶς νὰ ἐργασθῆτε, γνωρίζετε ποίους ἀγῶνας, ποίους διωγμούς, ποῖα δάκρυα καὶ αἵματα κρύπτει τὸ ἄγιον αὐτὸ ὄνομα τῆς Ἐλευθερίας, ὅπως τόσον συνεχῶς προφέρετε; Εἰς τῶν ὀρέων τὰς ἀπροσίτους κορυφάς, εἰς τῶν σπηλαίων τὰ κάθυγρα σπλάγχνα, εἰς τῶν χαραδρῶν καὶ τῶν φαράγγων τὰς ἐσωτάτας ἐσχατίας διατρίβοντες καὶ ἀγρυπνοῦντες, ἐλατρεῦομεν ἡμεῖς, δούλοι τῶν Τούρκων, τὴν ἐλευθερίαν, ἐγείροντες ἐκ τουρκικῶν κρανίων βωμοὺς εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ ἐλληνίδα θεάν, καὶ ἱερείας, τηρούσας τὸ ἄσβεστον πῦρ, κληροῦντες τὰς συζύγους ἡμῶν καὶ τὰς θυγατέρας. Ἐκεῖ, ἐν τῇ πάλῃ, ἐν τῷ αἵματι, ἐν τῇ οἰμωγῇ τῆς ἀπορφανισθείσης μητρός, ἐν τῷ ἀποπνιγμένῳ στεναγμαῷ τοῦ βασανιζομένου, ἐν τῇ φυλακῇ τοῦ μάρτυρος, ἐκ τῆς ἀγχόνῃ, ὑπὸ τὴν σπάθην τοῦ δημίου, ὑπὸ τὰ βασανιστήρια ὄργανα, ὑπὸ τὴν σφύραν, τὸν ἄκμονα, τὸ πῦρ, τὸ ζέον ἔλαιον, τὴν ἐξόρυξιν τῶν ὀφθαλμῶν, τὸ κτίσιμον, ἐκεῖ ἐλατρεῦσαμεν ἡμεῖς τὴν Ἐλευθερίαν, καὶ ἐπτά ἔτη ἀγωνισθέντες, καέτες, σφαγέντες,

πωληθέντες ὡς κτήνη εἰς τὰς ἀγοράς, πεινάσαντες καὶ γυμνητεύσαντες, τὴν κατεκτίσαμεν μόλις, καὶ ὄχι ἀκεραῖαν. Ἐννοεῖς ἤδη τίς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λαλῇ περὶ ἐλευθερίας; Γονυπετεῖ, πρὸ τοῦ Ἐσταυρωμένου, μετὰ πλήρη ἐλπίδος τὴν καρδίαν, μετὰ τῆς παρακλήσεως τὸ δάκρυ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, μετὰ καθημαγμένην τὴν χεῖρα ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστομάχου κατακτητοῦ, ἐδεόμεθα νὰ γείνη ἴλεως εἰς τὸ δούλον Γένος ὁ Θεός, καὶ ἀπὸ τῶν σπηλαίων καὶ τῶν χασμάτων τῆς γῆς ἀναχωροῦντες, ἀφοῦ προσεπέσαμεν καὶ ἐδεήθημεν εἰς τὸν Θεὸν τῶν πατέρων μας, ἀνεργισθῶμεθα εἰς τὰ ὕψη τῶν ὀρέων, ὅπως ἴδωμεν τοῦ ἡλίου τὴν δύσιν, καὶ ἀναμεινωμεν τὴν εὐοίωνον ἀνατολὴν τοῦ λαμπροῦ ἀστρου, ὅπως αὐταρέσκως, οὐχὶ ὁμως καὶ ἀδίκως, παρωμοιάζομεν πρὸς τὴν πατρίδα μας Ἑλλάδα. Μήπως δὲν εἶναι τοῦ κόσμου ἡλιος ἡ Ἑλλάς μας! Μὴ δὲν ἐφώτισεν ἄλλοτε τὸν κόσμον, καὶ σήμερον ἔτι μὴ δὲν τὸν φωτίζει διὰ τοῦ ἀνεσπέρου φωτῶν τῶν σοφῶν καὶ τῶν διδασκάλων τῆς; Μεγαλόφωνος τότε ἀντήχει ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τοῦ Τυρταίου καὶ τοῦ Αἰσχύλου ἡ ποίησις. Καὶ ὅταν ὁ ψάλτης, τονίζων τὴν ἀρρενωπὴν φωνὴν του, ἐβόα τὸ σύνθημα ἐκεῖνο τῶν περσοκτόνων στρατιωτῶν: Εἶτε παῖδες Ἑλλήνων, ἐβρόντων τὰ ὄπλα, ἰαχαὶ διέσειον τὴν ἀτμόσφαιραν, ἀνενοῦντο οἱ φοβεροὶ ὄρκοι, καὶ ἡ σημαία μας, ὑπερήφανος διὰ τὰ ἔγχη τῶν σφαιρῶν, ὑψοῦτο, ἐσειέτο, ἐκυμάτιζε, καὶ ἀθρόοι οἱ Τουρκομάχοι πολεμισταί, ἔσπευδον νὰ καλυφθῶσιν ὑπὸ τὸ ἀφθαρτον σύμβολον τῆς Πίστεως, τὸ ἀπαστράπτον ἐπὶ τῆς ἐνδόξου καὶ μαρτυρικῆς σημαίας μας! Ὡς, χρόνοι λαμπροὶ!... Ἡ ἰδέα, ἡ ἰδέα ἐθέρμαινε τὸ Γένος: τηροῦσα ἐν ἐνότῃ ἀδιασπαστῶ τὴν ὄλην ἐλληνικὴν οἰκογένειαν, ἐνέπνεεν αὐτὴν, τὴν ἐνεθουσία, τὴν μετηρσίαν εἰς ὕψη δυσπροσπέλαστα. Πίστις καὶ Πατρίς, Πατρίς καὶ Ἐλευθερία. Ἐλευθερία ἢ Θάνατος, ἦτο τὸ σύνθημα τὸ μυστικὸν τῆς τουρκομάχου γενεᾶς. Ὑπὸ τὴν ἐννοιαν τοῦ συνθήματος τούτου ἐμάχετο ἕκαστος Ἕλληνα, καὶ θνήσκων ἐψιθύριζε τὸν ὄρκον, ὃν εἶχεν ὁμόσει, παιδίον ἔτι ὁ μαχητὴς καὶ εἰς τὴν ἱερότητα τοῦ ὁποῖου ὑπακούων προσέφερον εἰς τὴν πατρίδα τοῦ τὴν ζώην. Ἡ ἰδέα εἶνε τῶν Ἐθνῶν ἡ ψυχὴ. Δυστυχῆ τὰ ἔθνη ὅσα δὲν ἐλαύνονται ἀπὸ ἰδέας. Τὸ ἡμέτερον ἐγένετο ἡ κοιτὶς πασῶν τῶν εὐγενῶν ἰδεῶν.

Ἡ στάσις καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἐρημίτου, ἀπαγγέλλοντος τοὺς λόγους, ὡς ἀσθενῆ περιλήψιν ἀπεμνημόνευσα, εἶχόν τι τὸ ὑπεράνθρωπον. Ὁ ἔσπερινός ἀνεμὸς ἐλίκνιζεν ἐλαφρῶς τὸν λευκὸν πώγωνα καὶ τὰς ἀραιὰς τρίχας τῆς γυμνῆς κεφαλῆς του. Ἦτο ὄρθιος ὁ ὀφθαλμὸς του ἔχυνε λάμψεις, καὶ ζῶη ἀσυνήθης διεδέχθη τὴν πρόσθεν ἡρεμίαν καὶ γλυκύτητα τοῦ προσώπου του: τὸν παρετήρουν εὐσεβάστως καὶ ἐμφέβως. Ἐθαύμαζον τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἀναστήματός του, τῶν χαρακτηριστικῶν του τὴν εὐγένειαν, τῆς φωνῆς του τὸν σοβρὸν καὶ ἐπιβάλλοντα ἦχον. Μοὶ ἐφαίνετο προφήτης, ὑπὸ ἐμπνευσίαν ἀκατάληπτον διατελῶν, καὶ ἀπόστολος ἐρμηνεύων τὰς βουλάς δυνάμεως ὑπερέτας. Ἦθελον νὰ ὁμιλήσω καὶ ἐδίσταζον. Ἡὐλαβούμενη νὰ λύσω τὴν μυστικὴν, τὴν ἀνερμήνευτον γοητείαν, ἣν εἶχον σκορπίσει οἱ λόγοι τοῦ γέροντος περιδονούμενοι ἔτι ἐν μέσῳ τῆς ἐρημίας καὶ τῆς σιωπῆς τῆς ἀρξαμένης νυκτός.

Τέλος ἀνεθάρρησα.

— Ὁ θαυμασμός μας διὰ τὴν γενεάν, ἣν ἀντιπροσωπεύεις, καὶ τὸ ἔργον, οὐτινας ἐγένου διττὸς ἐργάτης, εἶναι μέγας, ἀνέκφραστος, δίκαιος, εἶπον. Μὴ μᾶς συντριβείς ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ὀργῆς σου. Εἰς ἡμᾶς δὲν ἐπε-

κληρώθησαν άγώνες αίματηροί, οίοι οι λαχόντες εις τούς συνεργάτας σου του 1821. Οί γονεΐς ήλεθέρωσαν την πατρίδα, οί δέ υίοι έπεχείρησαν να συντάξωσιν αύτην εις εϋνομον πολιτείαν, κατά την παράδοσιν και την φύσιν του Έλληνοσ. Η μεταξϋ ύμωv και ήμωv γενεά άπεδύθη εις πάλην ύπολειπομένην τής ύμετέρας, ήττον κινδυνώδη και μεστήν οδυνηρών περιπετειών και δόξης, άλλ' εύγενή Τα τέκνα σας ήγωνίσθησαν ύπέρ τής έσωτερικής έλευθερίας, και γέρας τών άγώνων έσχον τούς θεσμούς. Ποιον ανθρώπινον έργον δέν έχει τās έλλείψεις του; ... 'Αλλ' ό χρόνος είναι ό σφώτατος του ανθρώπου διδάσκαλος και οδηγός. Τής πείρας αί ύπαγορεύσεις θα φωτίσωσι το πνεϋμα ήμωv. Έάν προετρέξαμεν έάν ύπερετιμήσαμεν την πολιτικήν ήμωv άνατροφήν, έάν ύπηκούσαμεν μάλλον εις την θέλγουσαν θεωρίαν, ή εις την ενάργειαν τής πείρας και τής πρακτικής, θα θεραπεύσωμεν ήμεΐς μόνοι, άνευ έξωτερικής βίας, άνευ έπιβολής, τās τυχόν τραύματα, άτινα εύλογος ένθουσιασμός ένδέχεται να κατήγαγε κατά του πολιτικού οργανισμού. Οί λαοί, δρώντες δι' έαυτών και ύπέρ έαυτών, όμοιάζουσι το δόρυ του 'Αχιλλέωσ. Μόνον εκείνο ίαινε τās πληγās άσ τινας ήνοιγεν. Αρκείδι άγαθή και τιμία πρόθεσις δέν ύστερεί παρ' ήμίν. Τήν αίτίαν τών σφαλμάτων ήμωv, έάν διεπράξαμεν, ζητητέον εις τήν όξειν αντίληψιν, τήν κοχλάζουσαν έν ήμίν ζωήν, τήν ένθουσιώδη παραφοράν. Το έθνος όργα. Ποθεί να συνεχίση τās μεγάλας του άπωτάτου παρελθόντος παραδόσεις... Έαν δέν τó κατορθώση, θα συνεχίση όμως άλλας εύγενείς και μεγάλας παραδόσεις παρελθόντος έγγυτάτου. Ακεραία κρατεί έν ήμίν ή έννοια τής μεγάλης Έπαναστάσεωσ. Υπήρξατε ό Μιλτιάδης, τās τρόπαια του όποίου κεντρίζουσι τούς λανθάνοντασ Θεμιστοκλείσ τών καθ' ήμάσ ήμερών. Ό όρκος δέν έλύθη, οϋδ' έσβέσθησαν τās μίση. Η κραυγή του δυναστευομένου δούλου έγείρει θύελλαν παθών εις τήν ψυχήν μας. Μήπως και τās ήραΐστεια δέν έχουν τās διαλείψεις των, μήπως και ή μανιώδης θάλασσα του ώκεανού δέν γαληνιά κατά στιγμάσ... Θά ίδης, γέρον, έάν ή εύκαιρία έμφανισθή και ή γαλήνη του θανάτου δέν άναπαύση τó καταπεπονημένον σώμά σου, θα ίδης ίσως ότι επιστάμεθα τās ύποχρεώσεις, άσ ή μεγάλη, ή αρχαιοτάτη και σύγχρονος κληρονομία έπέβαλεν εις ήμάσ. Έάν δέν έπράξαμεν ό,τι ύφείλομεν, άφες εις ήμάσ τήν παραμυθίαν να φρονώμεν ό,τι έπράξαμεν ότι ήδυνάμεθα.

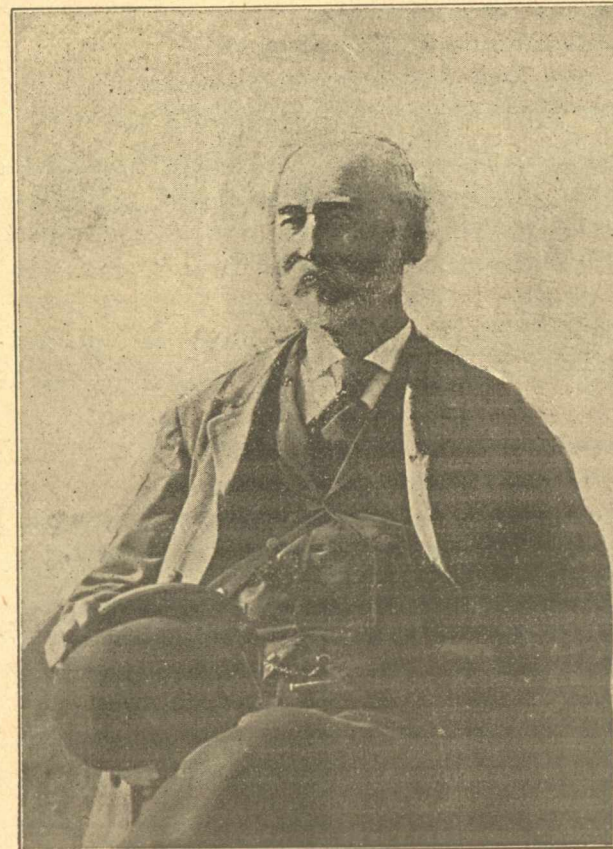
— Δέν ψέγω χαίρεκάκωσ, οϋδ' ύποτιμώ τούς νεωτέρους, είπεν ήπίωσ ό γέρον. Γνωρίζω όπόσον είναι πικρόν τó κατακρίνειν τās άτομα και τó διασύρειν τούς λαούς. Ημεΐς αύτοί, μαχόμενοι τόν εύγενέστερον τών άγώνων, ήκούσαμεν τήν κατάκρισιν άνδρών, οίτινες έλέγοντο πεφωτισμένοι... Ποσας έποτίσθημεν πικρίας, και ποία ήκούσαμεν επίθετα όνειδιστικά!... Αφού δέν ήθελον να μάσ συντρέξωσι, δέν έσιώπων τούλάχιστον! Διατί να μάσ ύβρίζωσιν! Ζητούντες να ζήσωμεν έλεύθεροι, αξιούντες τήν τιμήν του οίκου ήμωv, έπράττομεν άρά γε τι οϋτω άντικείμενοι εις τούς άγράφους και τούς γραπτούς νόμους, ώστε να έξεγείρωμεν καθ' ήμωv τήν μνήν, και τήν καταδρομήν;... Ποσόν ήσαν πικραί αί ήμέραι εκείναι! 'Αλλ' ή δικαιοσύνη και ή άλήθεια κατίσχυσεν. Οί λαοί και οί σοφοί του κόσμου έπροστάτησαν τούς Έλληνας και τόν Άγώνα. Η φωνή των ήχησε βροντοφώνωσ. Τιμήν του ύπελάμβανεν έκαστος ν' άποβή ό συνήγορος τής έλληνικής έλευθερίας. Με τās δάκρυα εις τούς όφθαλμούς εύγενείς δέσποιναι τής Δύσεωσ κατήρχοντο εις τās όδοϋσ και τās έργαστήρια, ζη-

ζούσαι άρτον δια τās όρφανά τών Έλλήνων και μοτόν δια τās πληγās τών μαχητών. Τής Έλλάδοσ τó σεμνόv όνομα έφέρετο πανταχοϋ. Ω, είναι άκαταγώνιστος ό λαός, ό άγωνιζόμενος κατά τών τυράννων του. Νικώσα τούς Τούρκους ή Έλλάσ, ένίκα και τās προλήψεις σαλεύουσα τās καθεστώτα. Νομίζεις ότι ύποδεστέρα είναι ή νίκη, ήν έκ του έλληνικού Άγώνωσ όρμώμενοι, κατήγαγον τότε οί λαοί κατά τών ήγεμόνων, τών νικώv, άσ ένικώμεν ήμεΐς, πολεμούντες τούς τυράννους; 'Αλλ' ή Έλλάσ ήτο τότε ιδέα... ιδέα αίμοσταγής και μαρτύριον. Έλλάδα ιδεών θέλω τήν Έλλάδα μας. Σιωπηλή άπέμεινε σήμερα ή λύρα του Ρήγα' ώξειώθη ή σπάθη τών πολεμιστών και σθεστόσ κείται ό δαυλόσ του Κανάρη. Ω, προσδοκία θελκτική' όνειρον θα είσαι άρά γε; Δέν θα ίδω τήν Έλλάδα, οίαν τήν είδον άλλοτε... Νομίζεις ότι παραληρώ, ότι τადύνατα, τάκατόρθωτα ζητώ τοιούτους τρέφων ρεμβασμούς; 'Ακουσον. Είς άνήρ, εις μόνοσ, δύναται, έάν θέλη, να συνταράξη τήν Εϋρώπην, να άναστατώση τήν Ανατολήν. Υπό τούς πόδασ του σείεται ή γή. Έντρομος ό δεσπότης συνέχει επί τής κεφαλής του τó έκφρευγον διάδημα του. Έκπεπληγμένοι ύποχωροϋσι περίφοβοι οί θρασείσ σφετερισται τών άλλοτριών δικαιοματών, τολμηροί έφ' όσον ήμεΐς είμεθα άτολμοι. Είς άνήρ δύναται να έπιτελέση όσα ώσ θαύματα άδύνατα θεωρεί ό δειλόσ. Τόν μαντεύεισ τόν γνωρίζεις; είναι ό Βασιλεύσ τών Έλλήνων! Οχυμάζουσιν οί άπλοί τās λεγεώνας του Τσάρου και τούς στόλους τής Άγγλίας. Μυρίους έχει στόλους ό βασιλεύσ τών Έλλήνων και μυρίους στρατούσ. Οί ναϋται του διαπερΰσι τās πελάγη από τής Μαιώτιδοσ άχρι του Ατλαντικού. Τής Έλλάδοσ τó όνομα έχουνσι γλυκύν σύντροφον κατά τόν ύπερωκεάνειον δρόμον των, και όνειρον ήδϋ ν' άποθάνωσιν ύπέρ τής δόξης τής. Θεώρησησ τήν γήν από τής Κρήτης και του Ταινάρου άχρι του Βοσπόρου. Έλληνες οίκουσι τās χώρασ. Να πολεμήσωσιν ύπέρ τής πατρίδοσ και του βασιλείωσ, ν' άποθάνωσι ύπέρ τής δόξης του έθνουσ και του ήγεμόνοσ ύπολαμβάνουσιν οί δούλοι άδελφοί ώσ χάριν σπανίαν του Θεοϋ, και του συνθήματοσ τήν στιγμήν καραδοκοϋσι, φλεγόμενοι ύπό του έρωτοσ τής έλευθερίας και τής μανίας τής εκδικήσεωσ. Είς τής οίκουμένησ τó πρόσωπον, με πλήρες έντίμου χρυσοϋ τó βαλάντιον, με πληρεστέραν αισθήματοσ και πατρίδοσ τήν καρδίαν, πλανώνται οί Έλληνες όνειρευόμενοι τήν ήμέραν τής άναστάσεωσ του όλου έλληνισμού. Είδωλον και έλπίσ των είναι ή Πατρίσ και ό Βασιλεύσ! Τίσ Τσάρωσ, τίσ μονάρχησ κραταιόσ δύναται να φθάση τó μέγεθος Έλληνοσ ήγεμόνοσ έννοοϋντοσ τήν θέσιν του, άγαπώντοσ τήν δόξαν και τήν πατρίδα, και θέλοντοσ να χρησιμοποίηση τās υλικήσ και τās ήθικήσ του Πανελληνίου δυνάμεισ; Άσκεπείσ και γυμνόποδεσ προσκυνηται άποθαίνουσιν εις τήν γήν του οί μονάρχαι τής γής και οί σοφοί. Άρχει τής Έλλάδοσ, Έλλήνων άρχει. Ιδού ό τίτλοσ και του μαρτυρικού, του ακανθίνου διαδήματόσ του, ό μόνοσ, άλλ' ύπέρτατοσ άδάμασ. Οί αιώνες εκήρυξαν τής Έλλάδοσ τó κλέοσ. Οί σύγχρονοι λαοί παήλασαν φαλαγγήδον και άσκεπείσ ήσπάσθησαν τήν ένοπλον Έλλάδα. Άσ ίππεύση τών Έλλήνων ό ήγεμόν, και, σαλπίζων τó πολεμιστήριον σάλπισμα, άσ καλέση, περι' έαυτόν τούς λαούσ του. Βρέμει τó έδαφοσ τής Ανατολής. Άντηχοϋσιν αί φάραγγεισ και αί κορυφαί των Άκροκεραυνίων και τής Ροδόπησ. Η Κων)πολισ σαλεύεται εις τήν φωνήν του πρώτου τών Έλλήνων. Άνίστανται οί Έλληνες λαοί και οί έλληνί-

ζοντες' άθρόοσ έλαύνει ό έλληνισμός, τάσεται περι τόν βασιλεία και τήν καρδίαν του προσφέρει και τó βαλάντιον. Και ή θάλασσα... περίτρομοσ, σπεύδει να σωθή έντόσ του Έλλησπόντου ό βάρβαροσ κατακτητήσ. Στόλοσ έλληνικόσ άπέκλεισε τās στόμια του Έλλησπόντου. Άνευεώθησαν τών πατέρων οί άθλοί' ήμίκαιστοσ σφενδονεΐται εις τās ύψη του αιθέροσ ό έπιδρομεύσ και άπνουσ είτα καταποντίζεται εις τās βάθη του ώκεανού.

(άκολουθεί)

Σπ. Παγανέλης.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΚΑΛΑΘΑΚΗΣ

Τās κατά τόν Άγώνα δεσποθήματα τής Κρήτης έξηνάγκασαν τήν οικογένειαν Κλαθακή να εκπατρισθή και να καταφύγη εις Σύρον, όπου κατοπιν, κατά τó έτοσ 1831, έγεννήθη ό **Περικλής Καλαθάκησ**.

Ό μικρόσ Κρήσ άνετράφη έν μέσφ τών έλπίδων τής άναγεννημένησ Έλλάδοσ και περτώτασ λίχν ευδοκίμωσ τās σπουδάσ του άνεδείχθη διδάκτωρ τής ιατρικής του έν Άθήναισ Πανεπιστημίου.

Τό έρευνητικόv τής φύσεωσ αυτού, τó φιλοσοφικόv του ήθουσ και τó δημιουργικόv τής φαντασίας του, ώθουν αυτόν όπωσ γνωρίση τήν μεγάλην τής ανθρωπότητοσ οικογένειαν' ώσ έκ τούτου κατ' αρχάσ μεν ώσ ιατρόσ τής άτμοσφαιρικής εταιρίας «Λούδ» και κατοπιν όλωσ άνεξάρτητοσ, έπεσκέφθη και έγνωρίσε τήν Αίγυπτον, τήν Συρίαν, τās Σποράδασ και τήν Τουρκίαν άπασαν έν γένει' προς δε τήν Ιταλίαν, και Ρωσσίαν και πολλασ άλλασ χώρασ. Έν τή τεραστίη μνήμη και έν τή μεγάλη

αυτοϋ ψυχή άπεθησαύρισε ποικίλασ παρατηρήσεισ, ών έποιείτο έπιτυχεστάτην χρήσιν έν τε τοίσ έργοισ αυτού και τοίσ θελκτικώτατοισ συνδιαλέξεισ του κατ' ίδίαν βίου.

Ό Περικλής Καλαθάκησ ήτο άπέριττοσ, γλυκύσ, εύλικρινήσ, εύπροσήγοροσ, εύγενήσ, φιλόανθρωποσ, κολοκάγαθοσ. Ιδού τās κεφαλαιώδη χαρακτηριστικά του άνδρόσ.

Κατ' έξοχήν δ' ήτο φιλόπατρισ, λίαν δ' ένθουσιώδωσ έχρησιμοποίησε τήν θέσιν του προξένου τής Ρωσσίας, ήν επί τινα χρόνον κατείχε, προς ύποστήριξιν τών έλληνικών δικαιοματών και τών ταλαιπωρουμένων ραγιαδών έν Σάμφ, Σμύρνη και Ρόδη.

* *

Είς τās όλίγασ ταύτασ γραμμάσ, άσ ό χώροσ του άξιολόγου τούτου περιοδικού παρέρχει ήμίν, δέν δυνάμεθα να εκταθώμεν περισσότερο. Δέν θα έξετάσωμεν λοιπόν οϋτε τήν έπιστημονικήν οϋτε τήν ύπέροχον ώσ είπομεν, πατριωτικήν δράσιν του ήρέμα πρό τινοσ χρόνου έν Παλαιώ Φαλήρη μεταστάντοσ χρηστοϋ άνδρόσ και πολίτου. Δέν δυνάμεθα όμως να παραλείψωμεν τήν μεγάλην ποιητικήν αυτού έργασίαν.

Η «ήρωίσ Κρήτη» ή ό άγών τών Έλλήνων από τών μυθικών χρόνων μέχρι τής έλευσεωσ εις Κρήτην του πρίγκηποσ Γεωργίου είναι ιστορικά έπη διδακτικώτατα και μεταδοτικά εις τó είδός των, δυνάμενα να χρησιμεύσωσι ώσ θελκτικώτατον άνάγνωσμα και ώσ διδακτικώτατον μάθημα.

«Ό ήρωσ Κανάρησ» και ό ναύαρχοσ «Νικόδημοσ» είναι έργα δυνάμειωσ και έμπνεύσεωσ οϋχι συνήθοσ. Έξ άλλου ό ιεράρχησ Λυκοϋργοσ είναι γαληνιαϊον και άφελέσ ποίημα, άντάξιον του άλησμονήτου ιεράρχου. Ό Έρημίτησ τής Ίδης είναι ήθικοθηρησκευτικόv ποίημα, εις ό κατοπτρίζεται και ή εύγένεια τής ίδιασ αυτού ψυχής, μεταρσιουμένησ εις ιδεώδη ύψη και περιφρονούσησ τās συγχρόνουσ υλιστικήσ τάσεισ.

Η «Καλογραία τής Μονής τών Τρικέρων», είναι ποίημα διακρινόμενον δια τās λογογραφικά και ένθουσιώδη πλούτη αυτού.

Τελευταϊον μνημονεύομεν του Φαίδωνοσ Καλλέργη και Δανάησ Όρέστοϋ έργα, καθ' ά αναπτύσσονται ήθη και έθιμα τών Κρητών και ύψούται εις τόν θρόνον τής θεότητοσ ό ιδεώδης έρωσ, έν και μόνον ήτο ίκανή να αισθανθή ή άγνή αυτού καρδία.

Πλήν τούτων ύπάρχουν και πολλα άλλα έργα αυτού καταλειφθέντα άνέκδοτα διακρινόμενα και αύτά δια τής τελειότητοσ του στίχου, τής διαυγείασ τών νοημάτων, τής κυριολεξίας και τής καθρότητοσ του ύφουσ και τής γλώσσησ. Ταύτα πάντα μετὰ τής άλησμονήτου μνήμησ αυτού εύλαβώσ διαφυλάττουσι τās τρία αυτού τέκνα, ή θυγάτηρ αυτού Έλένη, σύζυγοσ του άξιωματικού Γαλάκου και οί δύο αυτού υιοί, ό Αλέξανδροσ και ό πολύτιμοσ ήμωv φίλοσ Έμμανουήλ Καλαθάκησ.

Κ.

Μ'ΑΓΝΗΤΕΣ

Ω ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ!...

Με τὰ γλυκὰ δεσμὰ τῶν ἤχων σου
Σφιχτοδεμένη εἶνε ἡ ψυχὴ μου,
Κάτου ἀπ' τὰ χέρια σου πεθαίνουνε
Σβύνουν καὶ φεύγουνε οἱ καῦμοί μου...

Κι' ὅταν στῆς νύχτες μου ὀλομόναχος
Καὶ μετ' ἡλίου μου τριγύρα,
Τρικυμιστὴν ἀκούει κι' ἀπέραντη
Τῶν τραγουδιῶν σου τὴν πλημμύρα,

Σὲ ὄνειρον ἀχνὸ ἡ ψυχὴ μου χάνεται
Καὶ ἡδονικὰ ἡ ζωὴ μου λύνει,
Σὰν ἓνα στόμα ἐρωτικώτατο
Νὰ με φιλή, νὰ με μυρῶνη!....

Ἄχ! νάηταν πάντοτε τῶν ἤχων σου
Τὸ ἀπαλοχάιδεμα νὰ νοιώθω!
Νάηταν στῆς νύχτες σερενάτες σου
Νὰ βρῶ τὸν πρώτῳ μου τὸν πόθο!

Νάηταν ἀκόμα, ὅταν σὸ θάνατο
Σιγὰ τὰ μάτια μου θὰ κλειοῦνε,
Νάηταν νύχτα ὡραία ἀνοιξιάνικη
Ποῦ τ' ἀνθία μῦρο νὰ σκορποῦνε.

Κι' ἀπὸ τὸ πιᾶνο τὸ γλυκύτατο,
Κι' ἀπὸ τὰ μάγα σου τὰ χέρια,
Μιά προσευχὴ νάηταν γὰ μένα
Σιγὰ ν' ἀνέβαινε σι' ἀστέρια!...

Θρασ. Ζωῖόπουλος

Η ΣΕΛΗΝΗ

«La lune se montait au-dessus
des arbres. Une brise embaumée,
qu'elle amenait de l'orient avec elle
semblait la précéder, comme sa frai-
che haleine, dans les forêts».

(Ghateaubriand)

Ὁ Ζεὺς μίαν τῶν ὠραίων τοῦ θέρους νυκτῶν ἀπέ-
στειλε τὸν Ἑρμῆν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου νὰ κομίση διατα-
γὴν τινὰ εἰς τὸν Ποσειδῶνα, ὁ ὁποῖος ἐκ τοῦ βάρους τῶν
θαλασσῶν ἔπαιξε δημιουργῶν τυφῶνας καὶ ἀναγκάζων
τοὺς Τρίτωνας νὰ τοὺς κυνηγῶσιν ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ, εἰ-
πῶν συγχρόνως εἰς τὸν σκανδαλόπτερον υἱόν του, ὅτι ὤ-
φειλε νὰ ἐπιστρέψῃ τάχιστα, διὰ νὰ μὴ λείπῃ ἐκ τοῦ
συμποσίου τῶν θεῶν. Ὁ θεὸς τοῦ λόγου ἀρπάσας τὸ
κρηπίκιόν του ἐξῆλθε τοῦ θείου ἐνδικοιτήματος καὶ ὤρ-

μησε κάτω τοῦ Ὀλύμπου, βαίνων ταχὺς διὰ τῶν ὄρεων.

Καίτοι ὁμοῦς ἦτο θεός, δὲν ἦτο ἀπηλλαγμένος ὄλοτε-
λῶς ἀπὸ τῆς ἐπηρείας τοῦ σκότους, τὸ ὅποιον ἦτο δια-
κεχυμένον ἐπὶ τῆς γῆς, διότι ἡ Σελήνη παρεκάρητο
καὶ αὕτη εἰς τὸ γεῦμα τῶν θεῶν μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος
καὶ τὰ ἄρματα ἀμφοτέρων ἔκειντο ἀπεζευγμένα, ἕνεκα
δὲ τούτου ὁ ἄγγελος τοῦ Διὸς ἠναγκάσθη νὰ ἐλαττώσῃ
τὴν ταχύτητά του, προχωρῶν μετὰ προσοχῆς. Ἐν τῷ
μεταξὺ ἡ Ἥρα θέλουσα νὰ πειράξῃ τὸν Δία τῷ λέγει:

— Διέταξες τὸν υἱόν σου νὰ ἔλθῃ ταχέως· νομίζεις
ὅμως, ὅτι θὰ σὲ ὑπακούσῃ;

— Ὅταν ἐγὼ διατάσσω τι, θὰ γείνη, εἶπε βρενθυό-
μενος ὁ Ζεὺς· ἀλλ' εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ πατρὸς
τῶν θεῶν ἡ σύζυγός του ἐμειδίασεν εἰρωνικῶς καὶ κατό-
πιν στραφεῖσα ἐκάλεσε τὴν μικρὰν Ἰσταμένην Γῆμην καὶ
ἐνῶ ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου ὠμίλει μετὰ τοῦ χωλοῦ Ἡφαί-
στου, τῇ εἶπε ταχέως ὀλίγας λέξεις. Ἐκείνη πάραυτα
ἐξηφανίσθη πρὸς τὴν διεύθυνσιν, ἣν πρὸ μικροῦ ἔλαβεν
ὁ Ἑρμῆς. Ἀλλ' ἡ Γῆμη, μόνη ἐκ τῶν θεαινῶν εἶχε
τὴν περιεργὸν ιδιότητα νὰ βλέπῃ καλλίτερον εἰς τὸ ζο-
φῶδες σκότος, εἰς ὃ ἀρέσκειται νὰ μένη· τρέχουσα δὲ
διὰ τοῦτο ταχύτερον τοῦ Ἑρμοῦ τὸν ἔφθασε καὶ χωρὶς
νὰ τὴν διακρίνῃ ἐκείνος τὸν ἀφῆκεν ὀπίσω καὶ ἔδραμε
πρὸς τὸ ἄντρον τοῦ Πανός.

— Ἐ! τῷ εἶπε, τί κάθουσαι ἐδῶ, καθ' ὃν χρόνον ὁ
πατήρ σου θὰ διασκεδάσῃ μετὰ τῶν θεῶν; Ἡ Ἥρα σὲ
διατάσσει νὰ τὸν ἐμποδίσῃς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν Ὀ-
λύμπου πρὸ τῆς Ἡούς, καὶ ἡ Γῆμη ἐξηφανίσθη. Ὁ Πᾶν
ἠγέρθη πλὴν μόλις ἐξῆλθε τοῦ σπηλαίου του παρ' ὀλίγον
νὰ συγκρουσθῆ μετὰ τοῦ Ἑρμοῦ.

— Τυφλὸς εἶσαι, ἄνθρωπε! ἔκραξε διὰ τῆς ἐμποιοῦ-
σης τρόμον φωνῆς του, προσποιούμενος ὅτι δὲν βλέπε
πατέρα του. Ἡ κραυγὴ αὕτη θὰ ἔτρεπεν εἰς φυγὴν
πάντα βροτόν, ἀλλ' ὁ θεὸς ἠρκέσθη νὰ φωνάζῃ μειδιῶν.
— Χαῖρε, ὦ Πᾶν!

— Πῶς; θεὸς εἶσαι; καὶ τίς ἐξ ὄλων; ὁ Ἑρμῆς
ἐθιάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν Ὀλύμπου, καὶ εἶπε μόνον
τὸ ὄνομά του· ὁ Πᾶν ὁμοῦς ἔκραξε πάλιν·

— Ὅχι, δὲν εἶσαι ὁ πατήρ μου· δὲν βαδίζει ἐκείνος,
ἵπταται καὶ δὲν ἔρπει ὡς τυφλός, καθὼς πράττεις σύ· ὁ
λόγιος προκαλούμενος ἐνόμισε πρέπον ν' ἀπαντήσῃ καὶ
ἐπειδὴ ὁ αἰγόπους τὸν εἰρωνεύθη, ἐστράφη καὶ ἤρχισε
ζωηρὰν μετ' αὐτοῦ φιλονεικίαν διαρκέσασαν ἐπὶ πολὺ·
αἱ ὦραι διεδέχοντο ἀλλήλας καὶ ὁμοῦς ὁ Ἑρμῆς ἐξηκο-
λούθει ἐρίζων μετὰ τοῦ υἱοῦ του· αἴφνης ἐνεθυμήθη τὴν
ἐντολὴν τοῦ Διὸς καὶ ἔκαμε νὰ φύγῃ· ὁ ζηλότυπος ὁμοῦς
Πᾶν, σκεπτόμενος ὅτι ὁ πρὸ αὐτοῦ μετ' ὀλίγον θὰ διε-
σκεδάσεν, ἐνῶ αὐτὸς οὐδέποτε ἠξιώθη τῆς τιμῆς νὰ πα-
ρακαθῆσθαι εἰς δεῖπνον τῶν θεῶν, προτείνει δολίως εἰς
αὐτὸν νὰ κλέψωσι χρυσὰ τινὰ μῆλα ἐκ τοῦ κήπου τῶν
Ἑσπερίδων. Ὁ προστάτης τῶν κλεπτῶν σκανδαλισθεὶς
ἐδέχθη, ἀλλὰ τότε ὁ Πᾶν ἠξίωσε νὰ τὸν φέρῃ ὁ Ἑρμῆς
ἐπὶ τῶν ὤμων του.

— Πῶς; ἐγὼ νὰ φέρω σὲ ἐπὶ τῆς ράχεώς μου! καὶ

ἀπὸ πότε οἱ μεγάλοι θεοὶ ἔγειναν ὑποζύγια τῶν θείσκων;

— Ἀλλὰ πῶς θὰ κατορθώσω ἐγὼ, ὦ πάτερ, νὰ σὲ
παρακολουθήσω μετὰ τὰ αἰγόποδά μου; ἔπειτα εἶνε τόσον
σκότος, ὥστε οὐδεὶς θὰ μᾶς ἴδῃ. Ἡ παρατήρησις ἔπεισε
τὸν Ἑρμῆν καὶ φορτωθεὶς τὸν υἱόν του ἐξεκίνησε διὰ τὸν
κῆπον τῶν Ἑσπερίδων. Ἐκεῖ ὁ Πᾶν διὰ μιᾶς κραυγῆς
ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τὰς Ἑσπερίδας, ὁ Ἑρμῆς μετὰ τὸ κη-
ρύκειόν του ἀπεκοίμησε τὸν φρουρὸν τοῦ κήπου δρά-
κοντα καὶ θὰ ἐλάβανον τὰ μῆλα, ὅτε ἐκ τοῦ ὀρίζοντος ὁ
Ἀπόλλων ὑψώθη ὑψηλὰ μετὰ τὸ ἄρμα του καὶ εἰς τὴν
πλήμμυραν τοῦ φωτός του ἰδὼν τοὺς δύο θεοὺς κλέπτας
ἔκραξε πρὸς τὸν Ἑρμῆν, ὅτι ὁ Ζεὺς ἔπνεε μένεα ἐναν-
τίον του. Ἐντρομος ὁ ἄγγελος τῶν θεῶν ἔδραμε πρὸς
τὸν Ποσειδῶνα καὶ ἐκείθεν ἔφθασε δι' ἐνὸς ἄλματος εἰς
τὴν κατοικίαν τοῦ Διός.

— Διατί ἤργησες. Ἐβρουχίθη ὁ πατήρ ἀνδρῶν καὶ
θεῶν καὶ ὁ Ὀλυμπος ὅλος ἐδονήθη.

— Ζεῦ πάτερ, εἶπεν ἐν συντριβῇ ὁ λόγιος, ἦτο τό-
σον σκότος, ὥστε ἡ ἡμέρα μετ' εὔρεν εἰς τὸν δρόμον ἀ-
κόμη· δὲν ἠδυνάμην νὰ βαδίζω.

Ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου ἦτο ἀκόμη ὠργισμένος· ἐσκέφθη
μικρὸν καὶ εἶτα ἀπεφάσισε·

— Σὲ θὰ ἀντικαταστήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς ἡ Ἴρις, ἀφοῦ
δὲν δύνασαι νὰ ἐκτελέσῃς ταχέως τὰς διαταγὰς μου.
Διὰ νὰ δύναται ὁμοῦς νὰ βλέπῃ τὴν νύκτα, ἡ Σελήνη
θὰ φωτίζῃ τὸν δρόμον της.

Ἐκτοτε, ὅσάκις ἡ Ἴρις ὀδοιπορῆ τὴν νύκτα, ἡ ἰλαρὰ
κόρη τῆς Εὐρύφραστῆς μετὰ τὸ φῶς της διαλύει τὰ πυ-
κνὰ σκότη. Καὶ ὅταν μὲν σκέπτησαι τὸ θεῖον δεῖπνον,
τὸ ὅποιον παρήτησεν, ἐξέρχουσαι κατακόκκινος ἐξ ὀργῆς
ἢ καλύπτει τὸ πρόσωπόν της ἢ κακεντρεχῆς διὰ νὰ ἀρ-
γήσῃ καὶ ἡ Ἴρις, ὅταν δὲ ἐνθυμῆται πῶς ὁ Πᾶν περιέ-
παιξε τὸν Ἑρμῆν, γελᾷ, γελᾷ διαρκῶς καὶ τότε ἅπασα
ἢ κάτω γῆ λούεται εἰς τὸ ἀπαλὸν καὶ λευκὸν καὶ τόσῳ
ἀγαπητὸν φῶς αὐτῆς, τοῦ ὁποῦ συνόδος γλυκὺς εἶνε
συνήθως ἡ θεϊότατα ἀνακουφιστικὴ αὔρα, ἡ προσξενου-
μένη ἐκ τοῦ πτερυγίσματος τῆς Ἴριδος.

Δεκεμβρίῳ 1902.

Δέσποινα I. Μυοῖζου

ΚΟΙΜΑΤΑΙ

Γλυκὰ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ
Μέσ' στὸ δωμάτιο πέφτει
Ποῦ αἰθέριο ζωγραφίζεται,
Σὰ νᾶναι σὲ καθρέφτη,
Λευκὸ, σὰ χιόνι ἀνέγκιχτο,
Τῆς κόρης τὸ κρεβάτι,
— Τοῦ φεγγαριοῦ, ποῦ ἀργοπατεῖ
Μέσ' στὰ οὐράνια πλάτη.

✠

Κι' ἐνῶ φαντάζει ὀλόγυρα,
Φιλεῖ τρεμουλιασμένα
Χρυσόξανθα λυτὰ μαλλιά
Καὶ κάλλη γυμνωμένα

Καὶ σιγαλὰ κι' ἀνάλαφρα
Ματόφυλλα χαϊδεύει
Κι' ἀχείλι ποῦ μισόκλειστο
Καὶ κρυφογυρεύει...

✠

Γλυκὰ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ
Μέσ' στὸ δωμάτιο πέφτει,
Ποῦ αἰθέρια ζωγραφίζεται,
Σὰ νᾶναι σὲ καθρέφτη,
Ἡ κόρη ἀλαφροκοίμητη
Στ' ὀλόλευκο κρεβάτι·
Λές, καὶ τὴν ἔσυρε τὸ φῶς
Μέσ' στὰ οὐράνια πλάτη!

M. Μαλακάσης.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΙΣ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

(Συνέχεια)

Νῦν ὁ Ὀρέστης ἀρχεται ἀφηγούμενος τὰ δεινὰ αὐ-
τοῦ λέγων· ὅτε ἐξετέλεσε τὰ σιγῆς ἄξια κακὰ τῆς μη-
τρὸς, ἠλαύνετο (φυγὰς ἀπὸ τῶν Ἑρινύων, μέχρις οὗ ὁ
Ἀπόλλων ἐθέσπισεν αὐτῷ νὰ μεταβῆ εἰς Ἀθήνας καὶ
νὰ πράσῃ δίκην ταῖς ἀνωνύμοις θεαῖς ἐν τῷ Ἀρείῳ
Πάγῳ. Ἐλθὼν δὲ ἐνθάδε δὲν ἐγένετο δεκτὸς ὑπ' οὐδενὸς
τῶν γνωρίμων ξένων, ὡς θεοὺς στυγούμενος, μόνον δὲ οἱ
αἰδούμενοι τὸν ἰκέτην παρέσχον αὐτῷ ξένια μονοτράπεζα,
καίπερ ὄντες ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην, καὶ ἐτέρποντο πλη-
ρώσαντες ἕκαστος ἰσομέτρως ἴδιον ἔκπωμα, αὐτὸν δὲ
παρετήρουν ἐν σιωπῇ καὶ δὲν ἀπέτεινον τὸν λόγον πρὸς
αὐτόν, ἵνα μὴ μετέχῃ τῆς τραπέζης καὶ τοῦ συμποσίου
αὐτῶν, αὐτὸς δὲ δὲν ἔκρινε μὲν ἄξιον νὰ ἐξελέγξῃ τοὺς
ξένους, σιγῶν δὲ ἐλυπεῖτο καὶ προσεποιεῖτο ὅτι ἠγνόει
τὰ γινόμενα δι' αὐτόν, μέγα στενάζων, οὐνεκα ἦν μητρὸς
φονεύς. Ἐκ τῶν δυστυχιῶν δ' αὐτῶν τούτων ἰδρῆθη καὶ
παρέμεινεν ἐν Ἀθήναις ἡ τελετὴ τῶν χοῶν, τελουμένη
κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν τῶν Ἀνθεστηρίων ὑπὸ τῶν
Ἀθηναίων. Ὅτε δὲ ἀνῆλθεν εἰς τὸν Ἀρειὸν Πάγον καὶ
παρέστη πρὸ τοῦ δικαστηρίου, ἐκείνος μὲν ἔλαβε τὸ ἔτε-
ρον βῆθρον, τὸ δ' ἄλλο ἡ πρέσβειρα τῶν Ἑρινύων ἀφοῦ
δὲ εἶπε καὶ ἤκουσε περὶ τοῦ φόνου τῆς μητρὸς, ἐσώθη
διὰ τῆς μαρτυρίας τοῦ Φοῖβου, ἡ δὲ Παλλὰς Ἀθηναῖα διηρ-
ρίθησεν Ἰσας ψήφους καὶ οὕτω ἀπηλλάγη τῆς φονικῆς
δίκης. Ὅσαι μὲν τῶν Ἑρινύων ἐπέισθησαν εἰς τὴν ψῆ-
φον τοῦ δικαστηρίου, ὠρίσαν δι' ἐκυτὰς ἐκεῖ ἱερὸν νόον,
ὅσαι ὁμοῦς δὲν ἐπέισθησαν εἰς τὸν νόμον, ἐδίωκον αὐτόν
ἀκαταπαύστως, μέχρις οὗ οὗτος ἀπῆλθε πάλιν εἰς Δελ-
φοὺς, ὅπου πρόσθεν αὐτῶν ἐκταθείς, νῆστις τροφῆς,
ἐπώμοσεν ὅτι ἐμελλεν αὐτοῦ νὰ τελειώσῃ τὸν βίον, εἰ μὴ
ἤθελε σώσει αὐτόν ὁ Φοῖβος, ὃς ἀπώλεσεν αὐτόν. Ἐκει-
θεν δὲ ἐκ χρυσοῦ τρίποδος ἐξέβαλε φωνὴν ὁ Φοῖβος καὶ
ἐπεμψεν αὐτὸν ἐνθάδε, ἵνα λάβῃ τὸ διοπετὲς ἄγαλμα
τῆς Ἀρτέμιδος. Μετὰ τινὰ δὲ μικρὰν παῦσιν παρακα-
λεῖ ὁ Ὀρέστης τὴν ἀδελφὴν νὰ συμπράξῃ εἰς σωτηρίαν
αὐτοῦ· διότι ἂν κατάσχωσι τὸ τῆς θεᾶς ἄγαλμα καὶ
αὐτὸς θὰ ἀπαλλαγῇ τῆς μανίας καὶ τὴν ἀδελφὴν διὰ

πολυκόπου σκάρους θ' ἀπαγάγη καὶ ἐγκαταστήσῃ πάλιν ἐν Μυκῆναις· διὸ πάλιν ἀναφωνεῖ ὡ προσφιλῆς ἀδελφή, σῶσον πατρῶον οἶκον, ἔκσωσον δ' ἐμέ. ἐπειδὴ οὐδεμία σωτηρία ὑπάρχει, οὔτε δι' ἐμέ οὔτε διὰ τὸν οἶκον τῶν Πελοπιδῶν, ἂν μὴ λάβωμεν τὸ οὐράνιον βρέτας τῆς θεᾶς. Ὁ Χορὸς ἀκούσας τὴν διήγησιν τοῦ Ὁρέστου λέγει· *δεινὴ τις ὄρη δαιμόνων ἐπέξεσεν* (ἐκάψε) *τὸ Τανιτάλειον σπέρομα διὰ πόνων τ' ἄγει.* Ἡ Ἰφιγένεια λέγει ὅτι, ὅπως πρὶν ἔλθῃ εἰς Ταυρίδα ὁ Ὁρέστης, ἤχεται νὰ ἦν ἐν Ἀργεὶ καὶ νὰ ἴδῃ αὐτόν, οὕτω καὶ νῦν θέλει ὄσα καὶ ἐκεῖνος δηλ. ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῶν πόνων καὶ νὰ ὀρθώσῃ πάλιν τὸν νοσοῦντα οἶκον, μὴ θυμουμένη κατὰ τῶν κτανόντων αὐτὴν· ἀλλὰ προστίθῃσιν, ἂν κατορθωθῇ νὰ λάβῃ ἐκεῖνος τὸ ἀγαλμα καὶ νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὴν ἐπὶ εὐπρύμνου νεῶς, τὸ κινδύνεμα γίνεται καλόν, ἂν ὁμως ταῦτα μὴ γένωνται, αὐτὴ μὲν ἀπόλλυται, ὁ δὲ Ὁρέστης ἤθελεν ἐπανέλθῃ οἴκαδε ἐν ἀσφαλείᾳ ὧν, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε σφαγιάσει αὐτὸν καὶ ἤθελε σώσει τὸν πατρικὸν οἶκον, φοβεῖται ὁμως, μήπως δὲν διαλάβῃ τὴν θεάν καὶ τὸν τύραννον. ὅταν οὗτος εὖρη κενὰς τὰς λιθίνους κρηπίδας τοῦ ἀγάλματος· τότε δὲ λέγει, πῶς δὲν θὰ φονευθῇ, ποῖαν δὲ θὰ ἔχῃ ἀπολογία; Μετὰ τινὰ δὲ σκέψιν ἐπιφέρει· ἀλλ' ὁμως δὲν θὰ ἀποφύγῃ νὰ σώσῃ τὸν ἀδελφόν, οὐδὲ ἂν ὀφείλῃ ν' ἀποθάνῃ, διότι ὁ ἀνὴρ μακρὰν τοῦ οἴκου ἀποθανὼν εἶναι ποθεινός. τὸ δὲ ἀξίωμα τῆς γυναικὸς εἶναι ἀσθενές. Ὁ Ὁρέστης τὴν πρότασιν τῆς μεγαλοφύχου ἀδελφῆς ἀποκρούων ἀποκρίνεται *οὐκ ἂν γενοίμην σοῦ τε καὶ μητρὸς φονεὺς, ἄλλ' ἐπεὶ τὸ κείνης αἷμα*· ἐπιθυμῶ δὲ κοινόφρων ὧν τῆ ἀδελφῆ νὰ ζῆ καὶ ἀποθάνῃ ὁμοῦ μετ' αὐτῆς καὶ ἢ θὰ ἀπαγάγῃ αὐτὴν οἴκαδε, ἂν καὶ αὐτὸς φύγῃ ἐκεῖθεν, ἢ ἀποθανὼν θὰ μείνῃ μετ' αὐτῆς. Εἶτα δὲ ζητεῖ ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ πείσῃ τὴν Ἰφιγένειαν, ὅτι ἡ ἀπαγωγή τοῦ ἀγάλματος εἶναι θεῖα θέλησις καὶ ἐπομένως τῆς ἀδελφῆς ὁ φόβος εἶναι ἀβάσιμος· διότι ἂν τὸ τοιοῦτον ἦτο ἐναντίον τῆς θελήσεως τῆς Ἀρτέμιδος, πῶς ὁ Λοξίας Ἀπόλλων ἤθελε θεσπίσει αὐτῶν νὰ κομίσῃ τὸ ἀγαλμα τῆς θεᾶς εἰς τὴν πόλιν τῆς Παλλάδος, ἐκ τοῦ λόγου δὲ τούτου καὶ ἄλλων ἐλπίζει, ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ οἴκαδε. Ἡ Ἰφιγένεια ἀπορεῖ πῶς ἀλάβωσιν ὅ,τι θέλουσιν καὶ δὲν θὰ φονευθῶσιν· διότι τοῦτο εἶναι τὸ δύσκολον ἢ πρὸς οἴκους ἐπάνοδος. Ὁ Ὁρέστης ἐρωτᾷ, ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ φονεύσῃ τὸν τύραννον. Ἡ Ἰφιγένεια ὁμοῦ ἀποκρούει τὴν σκέψιν, νομιζούσα δεινὸν πρᾶγμα ὁ φιλοξενούμενος νὰ φονεύσῃ τὸν φιλοξενούοντα. Ὁ Ὁρέστης προστίθῃσιν, ὅτι ἂν ὁ φόνος τοῦ τυράννου θὰ σώσῃ ἀμφοτέρους, ὀφείλουσι νὰ κινδυνεύσωσιν ἢ Ἰφιγένεια ὁμοῦ ἐπαινεῖ μὲν τὴν προθυμίαν τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλὰ δὲν συγκατανεύει λέγουσα· *οὐκ ἂν δυναίμην.* Τότε ὁ Ὁρέστης δὲν βλέπει ἕτερον τρόπον σωτηρίας, εἰ μὴ τὴν ἀπάτην, ἂν δηλ. κρύψῃ αὐτὸν ἢ ἀδελφὴν ἐν τῷ ναῶ καὶ οὕτω διὰ τοῦ σκότους σωθῶσιν ἀμφοτέρω· *κλεπτῶν γὰρ ἢ νύξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς.* Ἡ Ἰφιγένεια ὁμοῦ καὶ τὸν τρόπον τοῦτον τῆς σωτηρίας ἀποκρούει ὡς ἀδύνατον, ἐπειδὴ ἔνδον εἶναι ἱεροφύλακες, τοὺς ὁποίους δὲν θὰ διαλάβωσιν. Ὁ Ὁρέστης περιεθῶν εἰς ἀπόγνωσιν ἀναφωνεῖ· *οἶμοι διεφθάρμεθα· πῶς σωθῆμεν ἂν;* Νῦν ἡ Ἰφιγένεια ἐξευρίσκει ἄλλον τρόπον σωτηρίας, λέγουσα, ὅτι θὰ μεταχειρισθῇ ὡς σόφισμα τὴν ἁμαρτίαν τοῦ ἀδελφοῦ, ὃν ὡς μητροκτόνον δὲν ἐπετρέπετο νὰ θύσῃ τῇ θεᾷ, ὡς μὴ καθαρὸν ὄντα καὶ ἐπομένως θὰ ἀγνίσῃ αὐτὸν διὰ θαλασσοῦ ὕδατος. Ὁ Ὁρέστης ἐπαινεῖ τὸ σόφισμα τῆς ἀδελφῆς λέγων· *δεινὸν γὰρ αἱ γυναῖκες εὐρίσκουσιν τέχνας*· καὶ ἐπιτρέπει αὐτῇ νὰ ποιήσῃται χρῆσιν τῶν δυστυχιῶν

αὐτοῦ, ἂν ἐκ τούτων θὰ ἔχῃ κέρδος, ἀλλὰ θέλει ἔτι νὰ μάθῃ πῶς θὰ λάβωσιν καὶ τὸ ἀγαλμα τῆς θεᾶς. Ἡ Ἰφιγένεια λέγει ὅτι θὰ εἴπῃ ὅτι θὰ νύξ καὶ τοῦτο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὅπου ὤρμει ἡ ναῦς τοῦ Ὁρέστου, ἐπειδὴ ἔθιγεν αὐτοῦ ἐκεῖνος, καὶ ὅτι αὐτὴ καὶ οὐχὶ ἄλλος θὰ φέρῃ ἐν χειρὶ τὸ βρέτας, ἐπειδὴ αὐτῇ μόνῃ εἶναι ὄσιον νὰ θίγῃ αὐτοῦ. Ὁ Ὁρέστης ἐρωτᾷ τὴν Ἰφιγένειαν· τί θὰ εἴπῃ καὶ περὶ τοῦ Πυλάδου· ἡ δὲ Ἰφιγένεια ἀποκρίνεται, ὅτι ἔχει τὸ αὐτὸ μίσημα. Ὁ Ὁρέστης ἐρωτᾷ ἔτι, ἂν ἐν ἀγνοίᾳ ἢ ἐν γνώσει τοῦ ἀνακτος θὰ πράξῃ ταῦτα, ἢ δὲ Ἰφιγένεια λέγει, ὅτι θὰ πείσῃ αὐτὸν διὰ λόγων, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαλάβῃ αὐτόν, τὰ δὲ περαιτέρω εἶναι ἔργον ἐκεῖνου, μόνον δὲ πρέπει νὰ συγκρῦψῃ ταῦτα αἰπαρθῆναι τοῦ Χοροῦ. Ὁ Ὁρέστης λέγει, ὅτι εἶναι ἐτοιμία ἢ ναῦς, ἀλλὰ πρέπει νὰ παρακαλέσῃ διὰ πειστηρίων λόγων τὰς παρθένους, ἵνα μὴ προδώσωσιν αὐτοὺς, ἐπιφέρων· *ἔχει τοι τὴν δύναμιν εἰς οἶκτον γυνή,* τὰ δ' ἄλλα ἴσως ἤθελεν συμβῆ πάντα καλῶς. Νῦν ἡ Ἰφιγένεια στραφεῖσα πρὸς τὸν χορὸν λέγει· ὦ φίλταται γυναῖκες, εἰς ὑμᾶς ἀποβλέπω, ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ ὑμῶν εἶναι ἢ νὰ ἔχω καλῶς, ἢ νὰ ἦμαι μὴδὲν καὶ νὰ στερηθῶ τῆς πατρίδος, τῶν φίλων ἀδελφῶν καὶ τῆς φιλάτης ἀδελφῆς· ὑπομνήσκω δ' αὐταῖς ὅτι εἶναι γυναῖκες, φιλόφρον ἀλλήλαις γένος, σώζειν (δηλ. σιγᾶν τε) κοινὰ πρᾶγματα ἀσφαλέσταται· καὶ παρακαλεῖ νὰ σιγήσωσι καὶ νὰ βοηθήσωσιν τὴν φυγὴν αὐτῶν, ἐπειδὴ εἶναι καλὸν πρᾶγμα, ἂν τις ἔχῃ γλώσσαν πιστήν, δηλ. μὴ προδίδουσιν τὸ ἐμπιστευθέν· τρεῖς δὲ φίλτατοι, λέγει, συνεαύτισαν τὴν τύχην αὐτῶν, ἢ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πατρώων γῆν ἢ νὰ ἀποθάνωσιν· ἐπιφέρει δὲ ὅτι, ἂν σωθῇ, θὰ σώσῃ καὶ αὐτάς, ἵνα καὶ αὐταὶ γίνωσιν κοινωναὶ τῆς τύχης· στραφεῖσα δὲ πρὸς μίαν ἐκάστην ἐξ αὐτῶν ἐστραμμένω πρὸς τὴν σκηνήν. παρακαλεῖ αὐτάς ἰκετευτικῶς καὶ ἐπὶ τέλους ἐν σφοδρᾷ συγκινήσει ἀναφωνεῖ· τί λέγετε; τίς ὑμῶν βεβαίοι ὅτι θὰ σιγήσῃ ἢ τίς δὲν θέλει; εἶπετε, διῦτι, ἂν ὑμεῖς μὴ ἐπιδοκιμάζετε τὰ λεγόμενα ὄλωλα κἀγὼ καὶ κασίγητος τάλας. Ὁ χορὸς διὰ τῆς ἀρχηγῆς ἀποκρίνεται· *θάρασει, φίλη δέσποινα, καὶ σώξου μόνον*· ἐπειδὴ, ὅσον ἐξήρηται ἐξ ὑμῶν, τὰ πάντα θὰ σιωπήσω, ὅσα παραγγέλεις καὶ ἔστω μάρτυς ὁ μέγας Ζεὺς. Ἡ Ἰφιγένεια εὐξαμένη τῇ χορῶ νὰ ἀπολαύσῃ χαρὰν διὰ τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ εὐδαιμονίην, στρέφεται πρὸς τὸν Ὁρέστην καὶ Πυλάδην καὶ προτρέπει αὐτοὺς νὰ εἰσελθῶσιν εἰς τὸν ναόν, ἐπειδὴ μετ' ὀλίγον θὰ ἔλθῃ ὁ τύραννος τῆς χώρας ταύτης, ἵνα ἐξελέγξῃ τὴν θυσίαν τῶν ξένων, ἂν ἐπραγματοποιήθῃ τοῦ Ὁρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου ἀπελθόντων εἰς τὸν ναόν, ἢ Ἰφιγένεια προχωρεῖ πρὸς τὰ πρόσω καὶ παρακαλεῖ τὴν Ἀρτεμιν, ἣτις ἔσωσεν αὐτὴν ἐν Αὐλίδι ἐκ πατροκτόνου χειρός, νὰ σώσῃ αὐτὴν καὶ τὸν Ὁρέστην καὶ Πυλάδην, εἰ δὲ μὴ τὸ στόμα τοῦ Λαζίου δὲν θὰ εἶναι πλέον ἀληθινὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους· παρακαλεῖ δ' ἔτι αὐτὴν νὰ ἐξέλθῃ εὐμενῆς ἐκ τῆς βαρβάρου γῆς καὶ νὰ μεταβῇ εἰς Ἀθήνας, ἐπειδὴ δὲν εἶναι πρέπον νὰ κατοικῇ ἐκεῖ, ἐν ᾧ δύναται νὰ ἔχῃ πόλιν εὐδαιμονα. Ταῦτα εἰπούσα εἰσέρχεται καὶ αὐτὴ εἰς τὸν ναόν.

(ἀκολουθεῖ)

N. K. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Σ. Σ. Ἀπὸ τοῦ παρόντος φύλλου συνεχιζομεν τὴν διακοπεῖσαν ἄνω μελέτην τοῦ κ. Γεωργιάδου ζητοῦντες συγγνώμην παρὰ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν ἐνεκα τῆς διακοπῆς ταύτης προεληθούσης ἐκ λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς μας,

ΥΓΙΕΙΝΗ

Η φανέλλα.

«Κυρία μου (λέγει ὁ ὑγιεινολόγος Felix Bremond) μὴ συνειθίζετε τὰ τέκνα σας νὰ φορῶσι φανέλλαν ἐπὶ τοῦ σώματος. Μὴ τὰ καταδικάζετε εἰς τοιοῦτον θωρακισμόν, ἄνευ ἀπολύτου καὶ προφανοῦς ἀνάγκης, βεβαιουμένης παρὰ τοῦ ἱατροῦ σας».

Τὸ μάλλινον ὕφασμα εἶναι ἐξαιρετικὸν διὰ τὴν ἀμφίεσιν τῶν ἀνδρῶν, τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδῶν ἐν θέρει τε καὶ χειμῶνι. Ὡς ἐκ τῆς μαλθακότητος καὶ τοῦ μικροῦ αὐτοῦ βάρους εἶναι κατάλληλον διὰ τὴν κατασκευὴν ἐνδυμάτων εὐρέων, καλυπτόντων μὲν τὰ μέλη, χωρὶς νὰ συμπιέζωσιν αὐτά, ἢ νὰ παρακωλύωσι τὰς ἐλευθέρας αὐτῶν κινήσεις, προασιζόντων δὲ τὸ σῶμα ἐπαρκῶς ἀπὸ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν.

Ἐπιτρέπει λοιπὸν ἡ ὑγιεινὴ τὴν ἐκ μαλλίνου ὑφάσματος κατασκευὴν ἐπενδυτῶν, ἐσωκαρδίων, ἀναξυρίδων κ.τ.λ. διὰ τοὺς ἀνδρας, καὶ αἰσθητῶν, ἐσωφορίων, περιωμιδῶν κ.τ.λ. διὰ τὰς κυρίας. Ἀπαρῆκε ὁμως αὐτῇ νὰ περιβάλλωνται διὰ φανέλλας ὁ ὑγιὴς θώραξ, ἡ ὑγιὴς κοιλία ἢ αἱ ὑγιεῖς κνήμαι.

Ἡ ἀμέσως ἐπὶ τοῦ σώματος φερομένη φανέλλα προσήκει εἰς τοὺς ἀρρώστους, τοὺς ἐξησθενημένους καὶ τοὺς καχεκτάς, οὐδαμῶς δὲ εἰς τοὺς ὑγιεῖς.

Ἡ ἐπὶ τοῦ θώρακος ἰδίως φανέλλα ἀποβαίνει χρήσιμος εἰς τοὺς ἔχοντας τοῦτον εὐπαθῆ, τοὺς παθόντας βρογχίτιδα, πνευμονίαν ἢ ἄλλο νόσημα τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων· ἀπαραίτητος δὲ καθίσταται εἰς τοὺς φθισικούς. Εἶναι θερμότερα τῶν λινῶν ἢ βαμβακερῶν ὑποκαμίσων, διότι εἶναι ἴσως καλὸς ἀγωγὸς τῆς θερμότητος ἢ τὰ ἐκ φυτικῶν οὐσιῶν ὑφάσματα. Ἀπορροφᾷ ἀμέσως τὸν ἰδρῶτα, τηρεῖ δὲ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος ἴσην θερμοκρασίαν. Ἡ χρῆσις λοιπὸν αὐτῆς παραγγέλλεται καὶ τοῖς ἀναρρωνούσι καὶ ἀδύνατοις ἐν γένει, οἷτινες δέον ὡς οἷον τε νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τῶν ἐπικινδύνων ψύξεων.

Ἀφοῦ δὲ ἡ φανέλλα συνιστᾶται εἰς τοὺς ὡς ἄνω πάσχοντας ἢ παθόντας, ἔπειτα ὅτι ὁ φέρων αὐτὴν ἄνευ ἀνάγκης, ἀποστερεῖται πολυτίμου βοηθήματος ἐν ἐνδεχομένη νόσῳ, καθ' ἣν ἐπιβάλλεται ἡ χρῆσις τῆς φανέλλας.

Ἡ ἀντιτάξις τις ἴσως ὅτι ἡ φανέλλα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς προληπτικὸν μέσον ἀπὸ τῶν νόσων τῶν ἐκ ψύξεως ἰδίως προερχομένων. Ἀλλ' ὅσα φάρμακόν τι, χρήσιμον κατὰ τινος παθήσεως, δύναται νὰ προσυλάξῃ ἀπ' αὐτῆς, τόσῳ καὶ ἡ φανέλλα, ἢ συνιστωμένη τοῖς πάσχουσιν ἢ παθοῦσι νοσήματα τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, δύναται ν' ἀπαλλάξῃ ἀπ' αὐτῶν.

Προτιμώτερον εἶναι οἱ ὑγιεῖς ἀντὶ νὰ φέρωσι φανέλλαν νὰ λούωνται συνεχῶς, ἵνα καθαρίζωνται ἀπὸ τοῦ ρύπου, ὃν αὐτὸ τὸ σῶμα παράγει, ἀναμνησκόμενοι ὅτι ἡ τελεία καθαρὴ τοῦ σώματος εἶναι κυριωτάτη τῆς ὑγιείας συνθήκη.

Ἄλλως ἡ φανέλλα προκαλεῖ πλεῖστα ὅσα ἐνοχλήματα, οἷον κνισμόν, ἐρυθρότητα, ἔστιν ὅτε ἐκδοράς τοῦ δέρματος κ.τ.λ. Παρητηρήθη δὲ ὅτι τὰ δερματικὰ νοσήματα εἶναι πολλῶ σπανιώτερα εἰς τοὺς μὴ φέροντας φανέλλαν. Ὁ δὲ συγγραφεὺς, οὗ ἐν ἀρχῇ ἐμνήσθημεν, λέγει : «ὁ βάμβαξ, τὸ λίνον, ἢ κἀνναβίς ἐφόνευσαν τὴν λέπραν· εἴθε ἡ φανέλλα νὰ μὴ ἀναστήσῃ αὐτήν». Ὑπερβολικὸν βεβαίως τοῦτο, ἀλλ' ἀρκούντως ἐνδεικτικὸν τῶν περὶ φανέλλας ἰδεῶν τοῦ διασημοῦ ὑγιεινολόγου.

ΜΙΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΘΙΜΟΤΥΠΙΑΝ

Ἐν ἀπὸ τὰ ἐνοχλητικώτερα καὶ τὰ μάλλον ἐπικίνδυνα πρᾶγματα τῶρα μὲ τὸν χειμῶνα καὶ μὲ τὰ προεόρτια τῶν χιόνων καὶ μὲ τοὺς κατακρημνισμοὺς τοῦ θερμομέτρου εἶναι τὸ νάφαιρέσῃ κανεὶς τὸν πῖλον τοῦ. Μία κυρία, συναντωμένη εἰς τὰς ἑδοὺς καὶ προκαλοῦσα μίαν ἐξαγωγήν τοῦ πῖλου, δύναται νὰ προκαλέσῃ ἀσφαλῶς ἐν ῥίγῳ, πιθανῶς δὲ μίαν καταρροήν, δύνατον δὲ καὶ μίαν ἐγκεφαλίτιδα. Δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα ὀλεθριώτερον ἀπὸ τὴν αἰφνιδίαν ψύξιν τῆς κεφαλῆς καὶ οἱ ἱατροί, οἱ ὅποιοι δὲν ἐνδιαφέρονται ἰδιαιτέρως διὰ τὴν ἐθιμοτυπίαν, ἔχουν πλέον καταδικάσει τὰς ἀποκαλύψεις τῶν κρηνίων. Θὰ ἔχουν παραδεχθῆ μόνον κατὰ τὸ θέρος τὴν ὑπερβολικὴν αὐτὴν εὐγένειαν.

Ἄλλ' ὑπάρχουν χαριέσταται καὶ λεπτόταται καὶ γλυκύταται κυρία. αἱ ὅποια ἠνιόσχον τὸ ἄτοπον καὶ αἱ ὅποια φέτος ἐπέτρεψαν εἰς τοὺς ἀνδρας νὰ μὴ τὰς χαιρετοῦν διόλου δι' ἐξαγωγῆς τοῦ πῖλου. Αἱ γοητευτικὰ αὐταὶ κυρία εἶναι οἱ κάτοικοι τοῦ Μαριεμβούργου, αἱ ὅποια ἐξέδωκαν μάλιστα καὶ εἰδοποίησιν συγγωροῦσαν εἰς τοὺς κυρίους νὰ μὴ ἀποκαλύπτωνται κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χειμῶνος. Μετὰ τὴν ἀχρησίαν τοῦ πῖλου, εἰς τὸ Μαριεμβούργον ὀλόκληρον χρησιμοποιοῖται ἀπεναντίας ὁ στρατιωτικὸς χαιρετισμὸς ἢ καὶ ἡ ἀποστολὴ φιλήματος διὰ τῆς χειρὸς.

Καὶ ὑποθέτομεν, ὅτι εἶναι τὸ ἄκρον ἄκρον τῆς προόδου καὶ τῆς ἀναμορφώσεως ἢ ἀποφάσις αὕτη τῶν Μαριεμβουργίδων καὶ θὰ ἦτο καλόν, ἂν πρὸς μεγάλην θλίψιν τῶν ἱατρῶν καὶ τῶν φαρμακοποιῶν τῶν, τὴν ἐρήμοζον αἱ κυρία καὶ εἰς ὅλον τὸν ἄλλον κόσμον.

Πολλὰι συνάχα ὠρισμένως νὰ ἐξοικονομοῦντο καὶ ἡ εὐγένεια δὲν θὰ ἔχανε τίποτε.

**

Ἐπειδὴ ὁμως ἡ πρόδος βραδέως καὶ ἐπειδὴ μόνον εἰς τὸ Μαριεμβούργον εὐρίσκειται τόση γυναικεῖα ἀβρότης καὶ τόσος γυναικεῖος οἰκτιρμός, οἱ Ἀμερικανοί, πρακτικοὶ ἄνθρωποι, ἀπεφάσισαν νὰ θεραπεύσωσιν διαφορετικὰ τὴν βίασιν τῶν χαιρετισμῶν καὶ ἐφεύρον τὸν πῖλον, ὁ ὁποῖος *χαιρετᾷ μόνος του.*

Θυμησθεῖτε ἐφευρέσεις καὶ οὕτῃ ἀξία νὰ ἀναγραφῇ μετὰ τῶν πολυτιμωτέρων.

Ποῦ νὰ ἐγείρῃ κανεὶς τὴν χειρὰ του νὰ ἐξάγῃ τὸν πῖλον του, νὰ τὸν ἐκναφέρῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, νὰ καταβιάξῃ πάλιν τὴν χεῖρα, νὰ ἐκτελῇ ὅλας τὰς ἐνοχλητικὰς καὶ ἀπασχολητικὰς αὐτὰς κινήσεις.

Τὸ ἀπλούστερον εἶναι ὁ πῖλος νὰ χαιρετᾷ μόνος του. Καὶ ἰδοὺ ἕνας Ἀμερικανὸς πιλοποῖς ἐπροίκισε τοὺς πῖλους μὲ μίαν μηχανὴν ὠρολογίου κατὰλλήλως τοποθετημένην, τὴν ὅποιαν ὁ κάτοχος τοῦ πῖλου κάθε ὥραν κουρδίζει πρὶν θέσῃ εἰς τὴν κεφαλὴν του.

Ἡ μηχανὴ αὕτη τίθεται εἰς κίνησιν ἢ σταματᾷ διὰ μικροῦ βραδίου, τὸ ὅποιον ἐκτοπιεῖ ἀπλῆ κίνησις τῆς κεφαλῆς.

Ἀρκεῖ νὰ κινήσῃ τὴν κεφαλὴν σας καὶ ἀμέσως ἡ μηχανὴ τίθεται εἰς κίνησιν, ὁ πῖλος κλίνει ἐπιχαρίτως, ἐκτελεῖ ἕνα προσκύνημα καὶ ἔπειτα μόνος του ἐπανέρχεται εἰς τὴν θέσιν του.

Εἶναι τὸ ἰδανικόν!

**

Ὅπωςδήποτε καὶ ὁ αὐτοκίνητος αὐτὸς πῖλος, τὸ θαῦμα

του πρακτικού αμερικανισμού, καθώς και ή απόψεις των γυναικῶν του Μχιρεμβούργου, πρέπει νὰ μελετηθοῦν σοβαρῶς καὶ ἀπὸ ἡμᾶς.

Ἐνας πολιτικός, ἕνας μόλις διορισθεὶς ὑπουργὸς ἢ ἕνας διευθυντὴς Τραπέζης χαιρετᾷ κατὰ μέσον ὄρον πεντακοσίαις φορᾶς καθ' ἡμέραν. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ μέσον ὄρον καταναλίσκει ἡμῖσι λεπτὸν εἰς ἕκαστον χαιρετισμὸν, ἀπασχολεῖ περίπου τέσσαρας ὥρας τῆς ἡμέρας του χαιρετῶν, πέντε ἡμέρας τοῦ μηνὸς του, δύο μῆνας τοῦ ἔτους του. Πρέπει τοῦτο νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ μαζῇ μὲ αὐτὸ οἱ χίλιοι κίνδυνοι τῆς ψυχῆς καὶ τῶν κατάρρων.

Ἄλλα αὐτὰ εἶνε σοβαρὰ καὶ ὅλα ἐμβάλλουν εἰς σκέψεις.

ΑΝΤΙ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Τὸ Δένδρον

Δὲν εἶνε τὸ δένδρον τὸ ἕψηλὸν ποῦ ὁ ἄνεμος ἐτίναξε τὰ φύλλα του καὶ ἔμεινε γυμνὸν μέσα ἔστὸ δάσος ἢ ἔστην ἄκραν τοῦ δρόμου. Δὲν εἶνε τὸ δένδρον ποῦ ἀπλώνει ἀχόρταγο τίς ρίζες του ἔστὸ χῶμα καὶ ζῆ αἰώνια. Εἶνε δένδρακι μικρὸ καὶ ἐφήμερον ποῦ μεγαλώνει μέσα ἔστὸ σπιτί, κοντὰ στὴ θερμάστρα, μὲ χάδια καὶ χαμῶγελο, πράσινο καὶ φουντωτό. Τὰ κλαδιὰ του εἶνε βρυφορτωμένα ἀπὸ παιγνίδια, ἀπὸ μποναμάδες τῶν μικρῶν παιδιῶν, ὅσα γελοῦν καὶ πηδοῦν ὀλόγουρα καὶ βλέπουν ἀκούραστα τὰ παιγνίδια, ποῦ κρέμονται σὰν ὄριμα φρούτα ἀπὸ τα φουντωτὰ κλαδιὰ.

Ὅταν καμμιά ἀκτίνα τοῦ ἡλίου γλυστρήσῃ ἀπὸ τὸ παράθυρον ἔστὰ πράσινα φύλλα, χρωματίζεται σὰν οὐράνιο τόξο καὶ γίνεται φωτεινὸ καὶ ἀστραφτερὸ τὸ τροπαῖον αὐτὸ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης.

Ἐπειτὰ τὰ παιδιὰ ποῦ ἀνυπομονοῦν παίρνουν τὰ δῶρά των. Μοιράζονται τὰ παιγνίδια ποῦ κρέμονται ἀπὸ τὰ κλαδιὰ καὶ τὸ δένδρον ξεγυμνώνεται καὶ μένει σὰν τὰ δένδρα τὸ φθινόπωρον, μὲ τὴν διαφορὰ πῶς αὐτὸ ἄνησε καὶ ἐφυλλορρόησε γιὰ μιὰ μέρα.

Τὰ Κάλανδα

Ἐὰν ἡ Ἀθήνα εἶχε τόσους μουσικούς ὅσοι ὄργανοπαίχται γυρίζουν ἀπὸ χθὲς ἔστὸς δρόμους, βέβαια θὰ ἦτο ἡ πλέον φιλόμουσος πόλις. Ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς πόλεως ἕως τὰς πλέον ἀποκέντρους συνοικίας ἀντηχοῦν τὰ κάλανδα. Καὶ εἶνε παιδιὰ ποῦ γυρίζουν ἔστις συνοικίας καὶ παίρνουν σβάρνα τὰ σπιτάκια τῆς φτωχολογίας γιὰ νὰ ποῦν τὰ κάλανδα καὶ ἡλικιωμένοι μουσικοὶ ποῦ γυρίζουν τὰ σπιτὰ τῶν πλουσιῶν γιὰ νὰ παίξουν ἕνα φαιδρὸ καὶ ζωηρὸ ἐμβυτήριον. Ἀλλὰ οἱ αὐτοσχέδιοι μουσικοὶ ὅσοι κτυποῦν τὸ τρίγωνον ἢ οἱ ὅσοι κάμνουν νὰ παραλογίζεται ἡ φυσαρμόνικα δὲν εἶχον ποτὲ καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν θεῖαν τέχνην τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐστρατολογήθησαν διὰ τὴν περίστασιν καὶ ἐσημάτισαν παρέες ἀργυρολόγων ἐπιχειρηματιῶν. Παρ' ὅλην ὅμως τὴν μονοτονίαν τοῦ τραγουδιοῦ καὶ τὴν ἀγροικίαν τῆς μουσικῆς, τὰ κάλανδα μένουν πάντοτε ὡς ἡ ὠραιότερα παραδοσια καὶ τὸ ποιητικώτερον ἔθιμον.

Ἡ Ἀγορὰ

Εἶνε ἡ ἐορτάσιμος, ἡ πασχαλινὴ στολὴ ποῦ περιεβλήθη ἡ Ἀγορὰ ἢ ἡ τρελλὴ ἀποκρηάτικη ἀμφίεσις μὲ τόσα χρώματα καὶ τόσα χρυσὰ στολίδια. Ἀπὸ τὰ κρεοπωλεῖο κρέμονται τεμάχια σαρκῶν, σκεπασμένα μὲ χρυσὰ χαρτιά καὶ μὲ φούντες πολύχρωμες, καὶ τὰ μα-

νάβικα εἶνε στολισμένα μὲ κλάδους πλατυφύλλων δένδρων καὶ σημαίας, ὀλοδρόσα μὲ τοὺς πολλοὺς καὶ γνουδατοὺς κερπούς. Ὅλα τὰ ἀγοραῖα καταστήματα ἔχουν πλοῦτον εἰς χρώματα καὶ διάκοσμον μὲ εἰκόνας κακοτέχνους τοῦ πολέμου, ἀποτελοῦντα ἐν τῷ συνόλῳ ἀκλαίσθητον, ἀλλὰ ζωηρὰν λαϊκὴν σκηνογραφίαν.

Ἡ Φιλανθρωπία

Κοντὰ ἔστους γελαστοὺς ὀμίλους εἶνε καὶ αἱ μελαγχολικαὶ συναθροίσεις. Ἄλλοι περνοῦν εὐθυμοὶ καὶ ἄλλοι περιμένουν ν' ἀνοίξῃ ἡ πόρτα τῆς εὐσπλαγγχίας. Οἱ φιλόπτωχοι Σύλλογοι εἶνε εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς δράσεώς των. Τὸ οἰκονομικὸν συστάσιον πολιορκεῖται. Καὶ εἶνε χιλιάδες τὰ στόματα τῶν πεινασμένων ποῦ περιμένουν τὴν σειρὰν τους διὰ τὴν καρβάναν ἀχνίζοντος φαγητοῦ! Εἰς τὸ μητροπολιτικὸν μέγαρον μαζεύεται κόσμος δυστυχῶν, ὅσον οὐδέποτε συνεκέντρωσεν ἐκλογικὴ διαδήλωσις. Ἄλλαι πολυάριθμοι συγκεντρώσεις εἰς τὸ Δημαρχεῖον. Καὶ εἶνε πλείστοι ὅσοι ἄγνωστοι ποῦ ἄλλοτε σὰν σήμερα ἐσφαζαν τὸ παχὺ ἀρνάκι καὶ ἐπερνοῦσαν ἡσυχὴν καὶ χαρούμενοι ἔστὸ σπῆτι τους, καὶ τώρα φωνάζουν γιὰ ψωμί! Ὑψώνουν τὴν ἐπαναστατικὴν φωνὴν ποῦ δὲν μπορεῖ ν' ἀφήσῃ κανένα ἀδιάφορον καὶ ἀσυγκίνητον.

Ἡ διαφορὰ ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τῆς φιλανθρωπίας ἕως τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς εἶνε πολὺ μεγάλη καὶ θὰ περάσουν διὰ πολλοὺς μελαγχολικὰ καὶ πένθιμα τὰ Χριστούγεννα.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἡμερολόγιον Σύρου 1903.

Περίκομψον, πολυτελές, ἀριστούργημα ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν ἐξεδόθη πάλιν καὶ ἐφέτος τὸ Ἡμερολόγιον τῆς Σύρου τοῦ φιλοπροδου νέου κ. Ἀντ. Φουστάνου.

Μέσα εἰς τὰς κομψοτυπωμένας σελίδας του παρελαύνουν τὰ ὀνόματα πολλῶν ἐκ τῶν γνωστοτέρων ποιητῶν καὶ λογογράφων. Μερικὰ γλυκύτατα τραγουδάκια τοῦ Πολέμη, θαλασσινοὶ στίχοι τοῦ κ. Δκιμανοῦ, ἕνα διήγημα γεμάτο ζωὴ τοῦ κ. Θρ. Ζωῖσπούλου, ἕνα ποίημα τοῦ κ. Βαρλέντη, μία σπαρταριστὴ βουνίσια περιγραφή τοῦ κ. Χριστοβασίλη, ἕνα διήγημα τῆς διακεκριμένης δεσποινίδος Δ. Μυρίζου, τὸ Συριανὰ τοῦ κ. Α. Φουστάνου καὶ πλείστα ἄλλα περισπούδαστα ἔργα καθιστῶσι τὸ Ἡμερολόγιον τῆς Σύρου πολύτιμον κῶσμημα πάσης βιβλιοθήκης.

✠

Ἡμερολόγιον Σκόκου 1903.

Ἐξεδόθη κομψὸν ὅπως πάντοτε καὶ διακρινόμενον διὰ τὸ ἐκλεκτὸν τῶν περιεχομένων του.

✠

Ἐξεδόθη νέα πραγματεία τοῦ κ. Ἀλεξ. Γεωργακοπούλου «Τὰ κοκκοειδῆ», ἥτοι ἡ ψωρίασις τῶν φυτῶν, καὶ πωλεῖται ἀντὶ δραχμῆς εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ «Δελτίου τῆς Βιομηχ. καὶ Ἐμπορικῆς Ἀκαδημίας».

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Καθιστῶμεν γνωστὸν εἰς τοὺς ἐν Καυκάσῳ καὶ ἄλλαχοῦ εὐρισκομένους συνδρομητάς μας ὅτι διορίζομεν γενικὸν ἀντιπρόσωπον τῆς «Ἀττικῆς Ἰριδος» τὸν κἀλλιστον καὶ ἀγαπητὸν φίλον μας κ. Εὐάγ. Ἀλεξάκη.

Ἡ Διεύθυνσις

Τύποις ΝΟΜΙΚΗΣ